

ARGUVAN GELECEK STRATEJİLERİ RAPORU

(Arguvan Vizyon 2023)

HAZIRLAYANLAR

Prof. Dr. İbrahim GEZER
İnönü Üniv. Öğretim Üyesi, BİLSAM Yön. Krl. Bşk., FKA Kalkınma Kurulu Bşk.

İlhami POLAT
İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü , Zir. Yük. Müh.

Yrd. Doç. Dr. Oğuzhan GÖKTOLGA
İnönü Üniv. İktisadi ve İdari Bilimler Fak. Öğretim Üyesi

Murat SEZİK
Malatya İl Özel İdaresi Kültür ve Sosyal İşler Müdürü

PROJE YÜRÜTME KURULU

Mikail ÖZKAYA, *Proje Koordinatörü*
İsa AKGÜL, *BİLSAM Gençlik Birliği*
Murat AŞAN, *BİLSAM Genel Koordinatörü*
Tuba ULUTAŞ, *BİLSAM Araştırmacı, Sosyolog*
Nagehan ÖZBEK, *BİLSAM Bilgi İşlem Sorumlusu*
Enes YILDIRIM, *BİLSAM Gençlik Birliği*

Eylül 2013, MALATYA

BİLSAM Araştırma Raporları 6

ISBN: 978-605-86049-3-3

Baskı ve Tasarım

Basım Yeri : Diltemizler Ev Ger. Elek. , Rek. , Mat. , İnş. Taah. San. Ltd. Şti.
Kapak Tasarım : Nagehan ÖZBEK **İç Tasarım :** Hasan ATEŞ **Fotoğraf :** Rıza PARLAK
Basım Yılı : 2013

BİLSAM Yayınları

K. Hüseyin Bey Mh. Azizler 1. Sokak No:4 İstanbulluoğlu Konağı MALATYA
Telefon : 0422 323 69 80 / 0507 748 06 43 Faks : 0422 323 36 33
Web: www.bilsam.org; E-Mail : bilgi@bilsam.org

SUNUŞ

Geleceği tahmin etmek yetmez, inşa etmek de gerekir.

Eğitimci, akademisyen, işadamı, kamu görevlisi hemen her meslekten çok sayıda kişinin bir araya gelerek kurduğu BİLSAM; eğitim, araştırma ve yayıncılık başta olmak üzere birçok alanda faaliyet yürüten ve projeler gerçekleştiren bir sivil toplum kuruluşudur.

BİLSAM'ın temel amacı; bilgi çağında, bilgiden hareketle Anadolu kültürünün yerel değerlerini, İslam kültürünün manevi değerlerini ve insanlık kültürünün evrensel değerlerini beraberce önemseyen bir yaklaşımla, eğitim, kültür ve sosyal sorunlara yönelik projeler geliştirmek ve bu yolla başta ilimiz olmak üzere ülkemizdeki entelektüel, sosyal ve kültürel sermayenin gelişimine katkı sağlamaktır.

Elinizdeki çalışma “BİLSAM Sosyal Araştırmalar Merkezi” tarafından 2011 yılında yayımlanan Malatya Vizyon 2023 başlıklı çalışmamızın ilçe versiyonu olarak ortaya çıkmıştır. Merkez ve ilçelerimiz için ayrı ayrı hazırlanan bu raporların temel amacı; ilimiz ve ilçelerimizin mevcut durumu ve potansiyellerini analiz etmek, kazanım ve sorunlarını ortaya koymak ve geleceğe yönelik stratejiler geliştirerek gelişim süreçlerine katkı sağlamaktır.

Malatya'nın merkez ile ilçeleri arasındaki gelişmişlik farkı en yüksek olan illerden biri olması gerçeği ile ilimizin büyükşehir olma sürecine daha sistemli bir başlangıç yapma ihtiyacı bu çalışmanın temel motivasyon kaynaklarını oluşturmuştur.

Elinizdeki çalışmada; Arguvan ilçesinin mevcut durumu ve potansiyeli değerlendirilmiş, ilçe vizyonu belirlenmiş, ilçenin sorunları ve bunlara yönelik çözüm önerileri tartışılmış, belirlenen stratejik öncelikler ve gelişim eksenlerine uyumlu olarak stratejik amaçlar tespit edilmiş ve bu amaçların gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan kentsel gelişim yol haritası çıkarılmıştır.

Bir sivil toplum kuruluşu tarafından hazırlanması ve merkez ile birlikte bütün ilçeleri kapsaması yönüyle ülkemizde ilk olma özelliği taşıyan bu çalışmayı diğer araştırma raporlarından ayıran önemli farklardan biri de tamamen katılımcı bir yaklaşımla hazırlanmış olmasıdır. Raporların hazırlanması sürecinde merkez ve ilçelerde ilgili bütün kesimlerden temsilcilerin katılımıyla çok sayıda çalıştay gerçekleştirilmiş ve raporların bazı kısımları bu çalıştaylarda ortaya çıkan görüş ve düşünceler dikkate alınarak olgunlaştırılmıştır.

Bu vesileyle bu raporun hazırlanması sürecine katkı sağlayan başta ilçe yöneticileri ve çalıştay katılımcıları olmak üzere, proje yürütme kuruluna, BİLSAM Gençlik Birliği üyelerinden İlyas Karabekmez, Zehra Öztürk, Nilgün Gümüşsu, Ersin Başaran, Ömer Faruk Fırat ve Metin Şenel'e teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Faydalı olması dileğiyle...

Prof. Dr. İbrahim GEZER
BİLSAM Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	4
1.1. Küreselleşme Sürecinde Kentsel Ekonomiler	5
1.2. Kentsel Markalaşma	6
1.3. Sürdürülebilir Kentsel Gelişim	7
1.4. Bölgeler arası, Bölge İçi ve İl İçi Gelişmişlik Farkları	8
1.5. İl ve İlçelerimizi İlgilendiren Üst Ölçekli Planlar	10
2. MALATYA İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	12
2.1. Rakamlarla Malatya	12
2.2. Malatya ve İlçelerinin Nüfus Yapısı ve Dağılımı	13
2.3. Malatya’da Kentsel Altyapı	15
2.4. Malatya ve İlçelerinde İşlevsel Sektörler	17
2.5. Malatya ve İlçelerinin Çevresel Etkileşim Durumu	18
2.6. Malatya İçin Önem-Performans Araştırması	21
3. ARGUVAN İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ	23
3.1. Arguvan Tarihi	23
3.2. Coğrafi Konum	24
3.3. İklim Yapısı ve Bitki Örtüsü	24
3.4. Nüfus Yapısı ve Dağılımı	24
4. ARGUVAN’IN STRATEJİK UNSURLARI	26
5. ARGUVAN’IN ÖNEMLİ PROJELERİ	27
6. ARGUVAN’DA EĞİTİM	28
6.1. Eğitim Kurumu, Eğitimci ve Öğrenci Sayıları	28
7. ARGUVAN’DA SAĞLIK	30
8. KÜLTÜR ve TURİZM	31
8.1. Kültür	31
8.2. Turizm	32
8.3. Arguvan’ın Önemli Tarihi Mekanları	33
9. ÇEVRE VE ORMAN	36
10. ARGUVAN’DA GENEL EKONOMİK YAPI	40

11. TARIM ve HAYVANCILIK	42
11.1. Arazi Varlığı ve Sulanabilirlik Durumu	42
11.2. Arguvan'da Bitkisel Üretim	44
11.3. Arguvan'da Kayısı Üretimi	45
11.4. Kayısı Üretiminde Değer Zinciri	46
11.6. Bitkisel Üretimde Kârlılık Durumu ve Analizi	49
11.7. Arguvan'da Hayvansal Üretim	49
11.8. Tarımsal Gelişim İçin Alınacak Bazı Tedbirler	50
12. ARGUVAN'DA SANAYİ ve MADENCİLİK	53
13. ARGUVAN'DA ULAŞIM	54
14. İSTİHDAM VE İŞSİZLİK	55
14.1. Türkiye'de İstihdam, İşsizlik ve Yoksulluk	55
14.2. Malatya'da İstihdam, İşgücü ve İşsizlik	56
14.3. Arguvan'da İşsizlik	57
15. ARGUVAN DURUM ANALİZİ ve GELİŞİM YOL HARİTASI	58
15.1. Başarılarımız.....	58
15.2. Güçlü Yanlarımız	58
15.3. Zayıf Yanlarımız / Sorunlarımız	58
15.4. Fırsatlar	59
15.5. Risk ve Tehditler	59
16. ARGUVAN İÇİN STRATEJİK SEKTÖRLER	60
17. ARGUVAN İLÇESİ İÇİN STRATEJİK AMAÇLAR	62
18. ARGUVAN İÇİN KENTSEL GELİŞİM YOL HARİTASI	63
19. ARGUVAN İÇİN VİZYON ÖNERİSİ	64
20. ARGUVAN İÇİN PROJE ÖNERİLERİ	65
21. SONUÇ VE ÖNERİLER	66

TABLÖLAR VE HARİTALAR

Tablo 1.1. Türkiye’de 26 Düzey II Bölgesi İtibarıyla Çeşitli Göstergeler	9
Tablo 2.1. Rakamlarla Malatya	12
Tablo 2.2. Malatya Nüfusunun İl İçi, Ülke İçi ve Ülke Dışı Dağılımı	13
Tablo 2.3. En Çok Malatyalı Nüfus Barındıran İl ve Ülkeler	14
Tablo 2.4. Malatya İlindeki Belediyelerin Altyapı Durumu	16
Tablo 2.5. Malatya ve İlçelerinde İşlevsel Sektörler	17
Harita 2.1. Malatya ve Çevresinde Etkileşim ve Etki Alanları	18
Tablo 2.6. Malatya ve İlçelerinin İlişki Kümeleri	18
Tablo 2.7. Malatya ve İlçelerinin İlişki Kümeleri ve İlgili Fonksiyonlar	19
Harita 2.2. Günlük, Ticari ve İdari İlişkiler	20
Tablo 2.8. Malatya İçin Önemli Bulunan Alanlar	22
Tablo 2.9. Malatya İçin Önemli Bulunan Alanların Performans Durumu	22
Tablo 3.1. Arguvan’ın Genel Durumunun İl ve Ülkeyle Karşılaştırılması	23
Tablo 3.2. Arguvan Nüfusunun Son 50 Yıllık Değişimi	25
Tablo 5.1. Arguvan’da Son Yıllarda Gerçekleştirilen Önemli Projeler	27
Tablo 6.1. Kurum, Eğitimci ve Öğrenci Sayıları	28
Tablo 6.2. Okullaşma Oranlarının İl ve Ülke ile Karşılaştırılması	28
Tablo 6.3. Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayılarının Karşılaştırılması	28
Tablo 6.4. Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayılarının Karşılaştırılması	29
Tablo 6.5. Okur Yazarlık Durumunun Bölge ve Türkiye ile Karşılaştırılması	29
Tablo 7.1. On Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısı	30
Tablo 7.2. Arguvan’ın Sağlık Hizmetleri Verileri	30
Tablo 7.3. Sağlık Göstergeleri (Yüz bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı, 2012)	30
Tablo 8.1. Malatya, TRB1 ve Türkiye’de Kütüphane ve Kitap Verileri	31
Tablo 9.1. İl Merkezi ve İlçelerin Tarım ve Orman Varlığı	37
Tablo 10.1. İlçelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıraları	40
Tablo 11.1. Tarım Arazileri ve Sulanma Durumu	43
Tablo 11. 2. İlçenin İl ve Ülke ile Karşılaştırmalı Olarak Bitkisel Üretimi (da)	44
Tablo 11. 3. Arguvan’ın Hububat Üretim Değerleri	45
Tablo 11.4. Malatya’nın 2012 Yılı Kayısı Üretim Değerleri	46
Tablo 11. 5. Kayısıda Değer Zinciri	46
Tablo 11.6. Malatya’da Yetiştirilen Bazı Bitkisel Ürünlerin Son 5 Yıllık Maliyet - Kâr Analizi	48
Tablo 11. 7. İlçenin İl ve Ülke ile Karşılaştırmalı Olarak Hayvan Varlığı (Adet)	49
Tablo 14.1. Arguvan’ın İlçelere, Komşu İllere ve Önemli Merkezlerle Uzaklığı	54
Tablo 15.1. İstihdam ve Çalışma Hayatında Gelişmeler ve Hedefler	56
Tablo 15.2. Gelir Gruplarının Toplam Gelirden Aldıkları Paylar	56
Tablo 15.3. İlçelerin İşsizlik Durumu	57

ÖNSÖZ

Bir medeniyetin en önemli maddi mirası, kurduğu şehirlerdir.

Şehirler, insanlığın tarihsel yürüyüşü içinde insanoğlu tarafından ortaya çıkarılan en orijinal ve en karmaşık yapılardır. Şehirler geçmişten günümüze her zaman önemli olagelmiş ve tarihin şekillenmesinde önemli bir rol oynamışlardır. İlahi dinler, büyük anlatılar, büyük medeniyetler, önemli düşünce ve sanat akımları hep şehirlerde doğmuş, gelişmiş ve yayılmıştır. Buna bağlı olarak peygamberler, filozof ve düşünürler, önemli fikir ve aksiyon adamları da hep şehirlerde ortaya çıkmış ve mücadelelerini buralarda sürdürmüşlerdir.

Her insanın bir ruhu ve kimliği olduğu gibi her şehrin de bir ruhu ve kimliği vardır. Sadece geniş caddeler, büyük binalar ve sokakları dolduran kalabalıklar bir yeri “şehir” yapmaya yetmez. Bir yerin şehir olabilmesi için oraya bir kimlik, bir kişilik, bir ruh kazandırmak gerekir.

Bu yüzden insanlar şehirleri önce içlerinde kurarlar. Şairler şiirlerine konu eder, ressamlar tuvale işler, yazarlar hikâye ve romanlarına tema olarak seçerler. Sanatçı özlemini dile getirir, düşünce insanı şehrin felsefesini kurar, mimar proje üretir ve sonra icracılar çıkar ve kurarlar şehri. . . Bu yönüyle kentler, bir coğrafyada yaşayan insanların üretkenliği, birlikte iş yapabilme yeteneği, estetik anlayışı, medeniyet seviyesi ve farklılıklara karşı tutumlarının açık bir göstergesidir. Bu anlamda nerede bir kent varsa orada bir medeniyet vardır ve her şehir bir medeniyetin aynasıdır.

Bir şehirde yaşayan insanlar ile yaşanan şehir arasında derinlikli ve çok boyutlu bir etkileşim söz konusudur. Şehirleri elbette ki insanlar kurar, ancak şehirler de tarihi yapısı, mimarisi ve estetiğiyle insanları biçimlendirirler. İnsanların günlük hayatlarındaki davranış kalıpları, düşünce biçimleri hatta politik tercihleri şehirler tarafından şekillendirilir.

Bu yönüyle bir şehir, binası olmayan bir okul, duvarları olmayan bir sınıf, kitapları olmayan bir kütüphane gibidir. Orada ne bir öğretmen, ne de formalı çocuklar vardır. Fakat bütün öğrenciler, doğuştan itibaren bu okula kaydolurlar ve öldükten sonra bile orada kalmaya devam ederler. Dolayısıyla şehir hakkında konuşmak, aslında insan, çevre, hayat ve ölüm hakkında konuşmaktır.

Bu yönüyle insanların ve diğer canlıların potansiyellerini ortaya koymalarına ve varoluşsal amaçlarını gerçekleştirmelerine en çok hizmet edecek unsurların başında güzel, anlamlı ve insani derinliği olan şehirler kurmak gelecektir. Bir coğrafyada yaşayan insanlara ve diğer canlılara yapılacak en büyük iyiliklerden biri güzel şehirler kurmaktır. Elinizdeki çalışma bu amaca mütevazı bir katkı amacıyla hazırlanmıştır.

Arguvan Gelecek Stratejileri Raporu Çalıştay Katılımcı Listesi (Alfabetik Sırayla)

S/N	Katılımcının Adı ve Soyadı	Kurum / Görev
1	Abbas Taştan	Esnaf
2	Abdullah Tatar	Eymir Köyü Muhtarı
3	Ali Asker Ekici	Arguvan İlçe Tarım Müdürü
4	Ali Rıza Uğurlu	Emekli (Yazar- Şair)
5	Asım Aydoğan	Ankara Arguvan Dernek Başkanı
6	Bahaddin Özdağlar	Arguvan Merkez Camii Müezzini
7	Celal Bayrak	İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Proje Koordiantörü
8	Ekber Aslantürk	Belediye Meclis Üyesi
9	Erdal Dektaş	Arguvan Kaymakamlığı
10	Erhan Kağan İpşiroğlu	Esnaf
11	Ersoy Eren	Eymir Köyü
12	Hacer Kanay	Arguvan Kaymakamlığı
13	Haluk Cömertoğlu	Arapgir Belediye Başkanı
14	Hurşit Kuşçu	İnşaat Mühendisi / Sivil Toplum Temsilcisi
15	İbrahim Gezer	Öğretim Üyesi / Sivil Toplum Temsilcisi
16	İlhami Işık	Arguvan Lisesi Müdür Baş Yardımcısı
17	İlhami Polat	İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Md. / Mühendis
18	İzzet Güçlü	Kaymakamlık Yazı İşleri Müdürü
19	Kemal Memi	İlçe Milli Eğitim Müdürü
20	Kudret Kılıç	Arguvan Ziraat Odası Başkanı
21	M. Ali Başiböyük	Atmalılar Derneği Başkanı
22	Mehmet Alman	Arguvan Lisesi Müdürü
23	Mehmet Kara	Arguvan İlçe Tarım Müdürlüğü
24	Metin Aladağ	İlçe Milli Eğitim Şube Müdürü
25	Mevlüt Engüzel	Dolaylı Mahallesi Muhtarı
26	Mikail Özkaya	BİLSAM Gençlik Birliği
27	Murat Akıncı	Arguvan Halk Eğitim Merkezi Müdürü
28	Murat Aşan	BİLSAM Genel Koordinatörü
29	Mustafa Mengüç	İl Genel Meclis Üyesi
30	Naki Düzova	İl Genel Meclis Üyesi
31	Ramazan Gündoğdu	Özel İdare Müdürü
32	Rıfat Bozkurt	Köylere Hizmet Götürme Birlik Müdürü
33	Tevabil Akdeniz	Dolaylı (Halpuz) Kültür Derneği
34	Vahap Aslan	İsa Köyü Muhtarı
35	Zafer Oktay	Arguvan Kaymakamı

1. GİRİŞ

Günümüzde kentleşme eğiliminin arttığı ve buna bağlı olarak sürdürülebilirlik olgusunun her geçen gün daha çok önemsendiği bir dönemde yaşıyoruz. Birleşmiş Milletler uzmanlarının yaptığı hesaplamalara göre 2008 yılında tarihte ilk defa dünya üzerinde şehirlerde yaşayan insanların sayısı kırsalda yaşayanların sayısını geçmiş bulunuyor. Artık dünya nüfusunun %50'den, Türkiye nüfusunun %75'den, Malatya nüfusunun ise %65'den fazlası şehirlerde yaşamaktadır. Oysa 1950 yılına kadar Türkiye nüfusunun sadece %15'i kentlerde %85'i kırsalda yaşamaktaydı (TÜİK 2010).

Türkiye'de 2013 yılında yapılan bir düzenlemeyle nüfusu 750 binin üzerinde bulunan iller, il sınırları esas alınarak büyükşehir belediyesine dönüştürülmektedir. Bu düzenlemeyle büyükşehir belediye sayısının 30'a ulaşması, Türkiye yüzölçümünün yüzde 51'inin, nüfusun ise yüzde 77'sinin büyükşehir belediyesi kapsamına girmesi beklenmektedir (Anonim, 2013a).

Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde hızlı şehirleşme sürecine paralel olarak büyük şehirler göçlerin yoğun bir şekilde yönlendiği merkezler olmaya devam etmiş, şehir nüfusunun toplam nüfusa oranı yüzde 67,5'ten yüzde 72,3'e yükselmiştir. 2012 yılı itibarıyla Türkiye'de nüfusu bir milyonun üzerinde olan şehir sayısı 20'ye ulaşmıştır (Anonim, 2013a).

Yaklaşık on bin yıllık bir tarihe yaslanan, iki bin yıldır kendi adıyla var olan, bu süreçte Türkiye ve dünyanın ortak mirasına önemli değerler katmış olan Malatya, ülkemizin önemli illerinden birisidir. Malatya, ülkemizdeki kültür ve insan zenginliğinin belli bir ahenk ve belli bir insicamla bir araya geldiği, bir coğrafyada buluşup harmanlandığı, kaynaştığı ve bu renklerin birbirini tamamlayarak adeta bir "ebru" oluşturduğu güzel bir şehirdir. Bu anlamda, Malatya farklı düşüncelere karşı hoşgörüsüyle tanınan ve birbirlerinin varlığında anlam ve zenginlik bulan insanların yaşadığı bir coğrafyadır.

Malatya'nın 13 ilçesinden biri olan Arguvan, hububat üretiminden kaynaklanan tarım potansiyeli; türkülerinden kaynaklanan kültür potansiyeli ve farklılık ve yeniliklere açık insan yapısı ile ilimizin önemli ilçelerinden biridir.

Bu potansiyeline rağmen Arguvan hâlihazırda birçok sorunla karşı karşıyadır. İlçe, Türkiye'nin son yıllarda yakaladığı gelişme trendini yakalayamamış dahası bu gelişme sürecinin gerisinde kalmıştır. Arguvan ciddi düzeyde dışarıya göç vermekte olup son 20-25 yıl içinde nüfusunun yarıdan fazlasını kaybetmiştir. Bu negatif göçün en önemli sebebi ilçenin bir türlü arzu edilen gelişme trendini yakalayamamasıdır.

İl olarak Malatya'nın en önemli sorunlarından biri hiç şüphesiz ki merkez ile kırsal (ilçeler, beldeler ve köyler) arasındaki aşırı düzeye ulaşmış gelişmişlik farkıdır. Malatya, bölgede merkez ile kırsal arasındaki gelişmişlik farkının en fazla olduğu illerin başında gelmektedir.

2004 yılında DPT tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada Türkiye'nin toplam 872 ilçesi sosyoekonomik gelişmişlik açısından sıralamaya tabi tutulmuş, bu sıralamada Malatya merkez ilçe 37. sırada yer alırken Arguvan ancak 748. sırada yer alabilmiştir.

Arguvan ilçesi mevcut haliyle Türkiye'nin genel gelişmişlik çizgisini geriden izleyen, bir tanıtım ve gelişim stratejisine sahip olmayan; negatif göçü bir türlü durduramayan; AR – GE, inovasyon ve markalaşma çalışmalarına yeterli kaynağı ayırmayan bir ilçe görüntüsü vermektedir.

Elinizdeki çalışma ilçenin mevcut durumunu analiz ederek bundan sonra neler yapılabileceği hususunda bir yol haritası ortaya koymak amacıyla hazırlanmıştır. Bu çalışma çerçevesinde ilçenin durum analizi yapılmış, mevcut potansiyeli ve kaynakları belirlenmiş, ilçenin sosyoekonomik ve sosyokültürel dönüşüm dinamikleri ile öncü sektörleri tespit edilmiş ve ilçenin imkân ve potansiyelinin nasıl harekete geçirileceğine dair görüş, düşünce, öneri ve projeler ortaya konulmuştur.

1.1. Küreselleşme Sürecinde Kentsel Ekonomiler

Bir taraftan küreselleşmenin alabildiğine hızlandığı diğer taraftan bu durumun yerel dinamikleri doğrudan etkileyerek, yerel ve bölgesel kalkınma açısından yeni şartlar ve fırsatlar ortaya çıkardığı bir dünyada yaşıyoruz. Küresel rekabet koşulları altında kendileri birer rekabet birimine dönüşen şehirler ve bölgeler, dinamiklerini ve potansiyellerini değerlendiren uygun stratejiler çerçevesinde ve bütün kesimleri kalkınma sürecine katan iyi yönetim modellerini hayata geçirerek daha hızlı bir gelişme eğilimi yakalama şansına sahip olmuştur (Anonim, 2008a).

Küresel boyutta yaşanan bu gelişmeler, yerel girişimcilik kabiliyeti yüksek yöreler ile kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşlarının iyi organize olarak belirli stratejiler ve politikalar doğrultusunda ortak hareket edebildiği il ve ilçelerin rekabette öne çıkmasına yol açmıştır.

Ülkemizde, gerek kırsal ve kentsel yerleşim birimleri, gerekse bölgeler arasındaki sosyoekonomik yapı ve gelir düzeyi dengesizlikleri önemini korumaktadır. Mevcut fiziki ve sosyal altyapı ile kentlerin sunduğu istihdam imkânları yoğun göç hareketlerinin yarattığı nüfus baskısını karşılamakta yetersiz kalmaktadır. Bu yapı, bölgelerin, sorunlarına ve potansiyellerine göre farklılaştırılmış tedbirleri içeren bütüncül bir bölgesel gelişme politikasını zorunlu kılmaktadır.

1.2. Kentsel Markalaşma

Günümüzde, tüm şehirler ekonomik açıdan avantaj elde edebilmek için diğer şehirlerle rekabet halindedir. Bir zamanlar sadece ulusal hatta bölgesel düzeyde olan şehirlerarası bu rekabet günümüzde uluslararası boyut kazanmıştır.

Ancak il ve ilçelerin diğer şehirlerle rekabet edebilmek için yaptığı çalışmalara bakıldığında pek çoğunun birbirinden bağımsız faaliyetler olduğu göze çarpar. Aslında bir şehre gerçekten rekabetçilik kazandıracak şey, birbirlerinden kopuk, bağımsız aktiviteler yerine birbirleriyle koordineli ve tek bir amaca hizmet eden inisiyatiflere odaklanmak olmalıdır. Bunu sağlayacak şey ise her kentsel alan için net bir vizyon tanımlamak, hedefler koymak ve bütün aktiviteleri bu hedefe odaklamaktır.

Bunun için il ya da ilçelerin farklılıkları, markaları, öne çıkarılacak unsurları, ürünleri, hizmetleri, sundukları yaşam koşulları ve değerleri belirlenmeli ve bunlar potansiyel ziyaretçilere ve hedef kitleye aktif ve sürekli bir şekilde tanıtılmalıdır.

Peki nedir şehir markası? Bu hususta Uluslararası Rekabet Araştırmaları Merkezi İstanbul Danışmanlık Ofisi kıdemli müdürlerinden Güneş Süsler şunları ifade etmektedir (URAK, 2009).

“Marka genellikle kozmetik bir çalışma veya iletişimden ibaret olarak algılanmaktadır. Hatta çoğu zaman markalaştırma çalışması kapsamında bir şehir için bir logo tasarımı yapılmakta ve bu bir reklam filmi ile desteklenmektedir. Ancak, bu yatırımların etkili olabilmesi için tüm bu çalışmaların şehrin güçlü yönlerini, farklılaştırıcı niteliklerini ön plana çıkartan, bölgede yaşayanlara ve bölgeyi ziyaret edecek insanlara anlamlı gelecek bir değer önerisinin üzerine dayandırılması gerekmektedir.

Bir şehrin ya da bölgenin tarihi, o yöreye ait ürünler, hizmetler, markalar, o bölgede yaşayanların tavır ve tutumları, şehrin fiziki yapısı gibi pek çok şey bir şehir algısının oluşturulmasında etkilidir.

Ürün ve hizmet marka yönetimine kıyasla şehir markalaşması; kamu kuruluşları, özel sektör firmaları, şehir halkı gibi çok farklı paydaşlar için içine girdiğinden oldukça karmaşık bir süreçtir. Çünkü çoğunlukla her paydaşın farklı bir hedefi olabilmekte, şehrin ürettiği ürünler ve sunduğu hizmetler farklı mesajlar vererek şehrin tek bir algısının yaratılmasına engel olabilmektedir. Ürün markalarına bakıldığında ise markanın tek bir sorumlusu olup tüm aktiviteleri koordine ederek dış dünyaya tek bir mesaj verilmesini sağladığı gözlemlenmektedir. İşte bu sebepten ötürü, şehir markalaşmasındaki en önemli başarı faktörlerinden biri, şehir markalaşma sürecini ve sonrasında şehirle ilgili alınacak tüm inisiyatifleri koordine edip yönlendiren organizasyonların ve sistemlerin yaratılmasıdır.

Şehir markalaşmasında farklı paydaşların ve performanslarının şehrin imajı üzerinde etkisi olacağından, farklı tüm paydaşların mutabakatını ve katılımını sağlamak çok kritiktir.

Markalaşma sürecine, şehrin stratejik araştırmalarının yapılmasıyla başlanmalıdır. Rekabetçilik endeksinde ele alınan alt değişkenlerde olduğu gibi, insan gücü, altyapı, çevresel kalite, eğitim olanakları, doğal güzellikler, tarih, kültürel tesisler, spor, eğlence hayatı ve hatta yerel halkın tavır, tutum ve misafirperverliği gibi çeşitli konular incelenmelidir. Şehrin detaylı bir şekilde değerlendirilmesi, şehrin güçlü yanlarıyla beraber kendisini geliştirmesi gereken zayıf alanları da ortaya çıkaracaktır.

Öte yandan vizyonun ve tanımlanan şehir marka stratejisinin arkasında durulabilmesi ve gerçekçi olabilmesi için bazı altyapısal gereksinimlerin gerçekleşmesi gerekmektedir. Örneğin, yol ve ulaşım altyapısının iyileştirilmesi, yeni mekânlar/eğlence/kültür tesisleri açılması ve yaşam kalitesini artıracak inisiyatiflere ihtiyaç duyulacaktır. Şehrin vizyonu ve marka stratejisi ortaya konulduktan sonra bir iletişim ve imaj kampanyası ile verilmek istenen mesajlar hedef kitleye iletilmelidir”.

1.3. Sürdürülebilir Kentsel Gelişim

Sürdürülebilir kalkınma; kaynak kullanımında kuşaklar arası hakkaniyetin sağlanarak sosyal, ekonomik ve çevresel alanlarda dengeli gelişmeyi öngörmektedir. Sürdürülebilirlik kavramının mekân boyutunda, mekânsal eşitlik ve yaşam kalitesi öne çıkmaktadır (KENTGES, 2010). Bu anlamda adalet, özgürlük, eşitlik, hukuk, hakkaniyet, şeffaflık, ahlakilik, insan hakları, insan onuru ve haysiyeti gibi değer ve ilkelerin esas alındığı bir kentsel gelişim yaklaşımı geliştirmek esas olmalıdır. Bu ilke ve değerler kısa adı “Kentsel Gelişme Stratejisi (KENTGES)” olan Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planında aşağıdaki gibi sıralanmıştır.

- Yerel Yönetimlerin hizmet sunumunda, şeffaflık, hesap verebilirlik, katılımcılık ve verimliliğin esas alınması,
- Kamu hizmetlerinden yararlanmada fırsat eşitliğinin sağlanması,
- İşbirliği ve dayanışma kültürü için katılım yöntemlerinin geliştirilmesi ve kurumsallaştırılması,
- Yerel kültürel değer ve geleneklerin korunup geliştirilmesi,
- Doğal kaynakların kullanımında ekolojik dengenin gözetilmesi,
- Kültürel varlıkların korunması, yaşatılması ve geliştirilmesi,
- Yaşayanların güvenli içme suyuna, yeterli altyapıya ve ulaşım imkânlarına erişiminin sağlanması,
- Yerel düzeyde ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın gerçekleştirilmesi,

- Toplumsal dayanışma ve bütünleşme kültürünün geliştirilmesi, kentsel yoksulluk ve eşitsizliklerin giderilmesi,
- Çok merkezli, yığılmayı önleyen ve dengeli mekânsal gelişmeye odaklı, dinamik, çekici ve yarışmacı yerleşmeler sisteminin oluşturulması,
- Yerleşmelerin planlanmasında, nüfus ve ekonomik faaliyetlerin yer seçimi ve mekânsal dağılımında, çevresel, doğal ve ekolojik eşiklere ve taşıma kapasitesine uyulması,
- Yerleşmelerde, tüketim kalıplarının doğal ve kültürel çevre üzerindeki etkilerini azaltacak yöntemlerin teşvik edilmesi,
- Doğal ve teknolojik tehlike ve risklerden arındırılmış, sağlıklı, güvenli, nitelikli yaşam çevrelerinin oluşturulması,
- Yerleşmelerde ekonomik, sosyal ve mekânsal gelişmelerin yaşam destek sistemleri üzerindeki olumsuz etkilerinin azaltılması, hava, su ve toprak kirliliğinin önlenmesi.

1.4. Bölgeler arası, Bölge İçi ve İl İçi Gelişmişlik Farkları

Ülkemizdeki bölgeler arası gelişmişlik farkı önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Hemen hemen tüm kalkınma planlarında özellikle üzerinde durulmasına ve tedbirler öngörülmesine rağmen, bu konuda önemli bir mesafe alınamamıştır. Bölgeler arası gelişmişlik farkı azalacağına her geçen gün artmaktadır. Bu durum ülkemizde yaygın bir şekilde yaşanan göçlerin de en temel sebeplerinden biridir. Tablo 1.1. ülkemizdeki bölgelerarası gelişmişlik farkını ve bu farkın boyutlarını açıkça ortaya koymaktadır.

Ülkemizde doğu batı yönünde, iç ve sahil kesimleri arasında sosyoekonomik gelişmişlik farkları önemini korumaktadır. 2008 yılı ve Düzey-2 bölgeleri itibarıyla GSKD'ye katkı açısından ilk beş bölge yüzde 55,5 paya sahip iken, son beş bölgenin payı yüzde 4,4 düzeyindedir. Kişi başına GSKD açısından gelir düzeyi en düşük ve en yüksek bölge arasında 4,3 kat fark bulunmaktadır.

Tablo 1.1. Türkiye’de 26 Düzey II Bölgesi İtibarıyla Çeşitli Göstergeler

Bölgeler	SEGE 2011 ¹	Nüfusun Payı ²	Nüfusun Artış Hızı ³	Şehirleşme Oranı ⁴	GSKD’ye Katkısı ⁵	Büyüme Hızı ⁶	Kişi Başı Gelir ⁷	İşsizlik Oranı ⁸
TR10 (İstanbul)	1	18,3	1,9	98,8	27,7	5,3	155	11,3
TR51 (Ankara)	2	6,6	2,1	96,1	8,5	5,6	134	9,5
TR31 (İzmir)	3	5,3	1,4	90,2	6,5	4,5	123	14,8
TR41 (Bilecik, Bursa, Eskişehir)	4	4,9	1,8	85,7	6,6	6,6	138	7,4
TR61 (Antalya, Burdur, Isparta)	5	3,7	2,3	64,1	3,9	4,9	110	8,2
TR42 (Bolu, Düzce, Kocaeli, Sakarya, Yalova)	6	4,5	2,0	76,0	6,2	6,6	141	10,5
TR32 (Aydın, Denizli, Muğla)	7	3,7	1,4	50,2	3,6	3,9	97	7,7
TR21 (Edirne, Kırklareli, Tekirdağ)	8	2,1	1,8	66,3	2,7	7,4	130	7,4
TR62 (Adana, Mersin)	9	5,0	1,1	82,2	4,0	4,9	78	10,6
TR22 (Balıkesir, Çanakkale)	10	2,2	0,7	49,9	2,2	6,7	96	5,4
TR52 (Karaman, Konya)	11	3,0	0,9	70,1	2,4	5,0	77	6,1
TR33 (Afyon, Kütahya, Manisa, Uşak)	12	3,9	0,2	55,1	3,6	6,4	88	4,4
TR81 (Bartın, Karabük, Zonguldak)	13	1,3	0,1	52,1	1,3	2,1	93	7,3
TR72 (Kayseri, Sivas, Yozgat)	14	3,1	0,5	65,0	2,3	5,0	73	8,2
TR83 (Amasya, Çorum, Samsun, Tokat)	15	3,6	-0,1	59,7	2,8	5,5	74	5,7
TRC1 (Adıyaman, Gaziantep, Kilis)	16	3,3	2,2	78,6	1,6	4,7	49	11,8
TR90 (Artvin, Giresun, Gümüşane, Rize, Trabzon, Ordu)	17	3,4	0,4	37,9	2,6	6,7	75	6,3
TR71 (Akarsay, Kırıkkale, Kırşehir, Nevşehir, Niğde)	18	2,0	0,3	51,0	1,5	4,9	72	6,8
TR82 (Çankırı, Kastamonu, Sinop)	19	1,0	0,3	35,4	0,7	1,3	71	5,6
TRB1 (Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli)	20	2,2	0,9	55,4	1,3	4,7	59	8,5
TR63 (Hatay, K. Maraş, Osmaniye)	21	4,0	1,3	57,2	2,6	6,7	63	10,4
TRA1 (Bayburt, Erzincan, Erzurum)	22	1,4	-0,1	50,3	0,9	3,4	59	6,3
TRC2 (Diyarbakır, Şanlıurfa)	23	4,4	2,3	61,8	1,7	2,6	40	6,9
TRC3 (Batman, Mardin, Siirt, Şırnak)	24	2,8	1,6	58,5	1,1	8,0	41	21,3
TRA2 (Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars)	25	1,5	0,3	36,9	0,6	2,7	38	7,4
TRB2 (Bitlis, Hakkari, Muş, Van)	26	2,8	1,2	43,5	1,0	5,1	36	8,9
TÜRKİYE		100	1,4	72,3	100	5,4	100	9,2

Kaynak: TÜİK ve Kalkınma Bakanlığı

(1) İllerin ve Bölgelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Endeksi Araştırması (SEGE 2011) sonuçlarına göre sıralanmıştır.

(2) 2012 yılında bölgelerin Türkiye nüfusundan aldığı yüzde payı göstermektedir.

(3) 2007-2012 dönemi yıllık ortalama nüfus artış hızını göstermektedir.

(4) 2012 yılında 20.000 üsti yerleşimlerdeki nüfusun toplam nüfusa yüzde oranını göstermektedir.

(5) 2008 yılında bölgelerin ulusal Gayri Safi Katma Değerdeki (GSKD) yüzde payı

(6) 2004-2008 dönemi yıllık ortalama GSKD büyüme hızı, 2004 yılı fiyatlarıyla hesaplanmıştır.

(7) Endeks 2008 verisi kullanılarak TR=100 baz alınarak hesaplanmıştır.

(8) 2012 yılında bölgelerin işsizlik oranlarını yüzde olarak göstermektedir.

Ülkemizde doğu batı yönünde ve iç ve sahil kesimleri arasında sosyoekonomik gelişmişlik farkları önemini korumaktadır. 2008 yılı ve Düzey-2 bölgeleri itibarıyla GSKD'ye katkı açısından ilk beş bölge yüzde 55,5 paya sahip iken, son beş bölgenin payı yüzde 4,4 düzeyindedir. Kişi başına GSKD açısından gelir düzeyi en düşük ve en yüksek bölge arasında 4,3 kat fark bulunmaktadır.

Beş yüz milyon dolara yaklaşan ticaret hacmi, tarım, sanayi, sağlık ve turizm alanlarında sahip olduğu potansiyel ile TRB1 Bölgesinin önemli illerinden biri olan Malatya, bölgede merkez ile kırsal arası gelişmişlik farkı en fazla olan illerin başında gelmektedir. Bu durum Tablo 1.1'de açıkça görülmektedir.

Türkiye genelinde 872 ilçenin gelişmişlik düzeyi sıralaması incelendiğinde Merkez ilçe 37. sırada yer alırken Malatya'nın ondan sonraki en gelişmiş ilçesi olan Yeşilyurt 353. sırada yer alabilmiştir. Dahası Malatya'nın 14 ilçesinden 10'u bütün ilçeler arasında en az gelişmiş 1/3'lük kısımda yer almaktadır

Bölgelerarası gelişmişlik farkı konusunda merkezi yönetime, il ve bölge içi gelişmişlik farkları konusunda ise yerel yönetimlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Bu hususta yapılması gereken ise bölgenin derinlikli bir analize tabi tutularak, mevcut kaynakların neler olduğu, bölge potansiyelinin nasıl harekete geçirileceği, bunun için neler yapılması gerektiği, bölgeyi bekleyen fırsat ve tehditler ile diğer özelliklerin belirlenmesi daha sonra ise buna yönelik proje ve programların uygulamaya konulmasıdır.

1.5 İl ve İlçelerimizi İlgilendiren Üst Ölçekli Planlar

a. Onuncu Kalkınma Planı (2014-2018)

b. Ulusal Kırsal Kalkınma Stratejisi

c. Türkiye Turizm Stratejisi (2023)

ç. Ulusal Deprem Stratejisi ve Eylem Planı (2012 - 2023)

d. AB Entegre Çevre Uyum Stratejisi (UÇES) (2007 - 2023)

e. Türkiye Ulaşım ve İletişim Stratejisi "Hedef 2023" (2011 – 2023)

f. Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi (BGUS) (2013-2023)

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisi'nde yer alan bölgesel büyüme odakları (cazibe merkezleri) politikası, az gelişmiş bölgelerde faaliyet ve yatırımların belirli kentlerde yoğunlaştırılması suretiyle bu kentlerde gelişme dinamiklerinin hızlandırılması amacını taşımaktadır. Malatya ve Elazığ şehirleri de bölgesel büyüme odağı olarak belirlenen iller arasındadır.

Bölgesel Gelişme Ulusal Strateji Belgesi bölgesel büyüme odaklarına ilişkin aşağıdaki temel öncelik ve stratejileri öngörmektedir.

- Kentsel ekonomilerin geliştirilmesi
- Kentsel ve sınaî altyapının geliştirilmesi
- Beşeri ve sosyal sermayenin geliştirilmesi
- Yurtiçi ve çevre piyasalarla ticaretin ve ilişkilerin geliştirilmesi

Bölgesel Gelişme Ulusal Stratejisinde öngörülen tematik yoğunlaşma ve mekânsal öncelikler ise aşağıda sıralanmıştır.

Tematik Yoğunlaşma (AB 2020 Stratejisi) Alanları

- Ar-Ge ve Yenilik
- Bilgi ve İletişim Teknolojileri
- KOBİ'ler
- Çevrenin Korunması ve Verimli Kaynak Kullanımı
- İstihdam ve İşgücü Hareketliliğinin Desteklenmesi
- Sosyal içerme ve Yoksullukla Mücadele
- Eğitim ve Yaşam Boyu Öğrenme
- Kurumsal Kapasite ve Etkin Kamu Yönetimi

Mekânsal Öncelikler (AB 2020 Stratejisi)

- Çok merkezli ve dengeli mekân organizasyonu,
- Entegre kalkınma (Kent-Kır),
- Bölgeler arası işbirliği,
- Güçlü yerel kalkınma dinamikleri,
- Mekânsal erişilebilirlik,
- Ekolojik, kültürel ve doğal değerlerin yönetimi.

g. Malatya-Elazığ-Bingöl-Tunceli 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı

Malatya, Elazığ, Bingöl ve Tunceli Planlama Bölgesi 1/100.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı çalışması 2040 yılını hedef alarak; bölgenin tarihi, kültürel ve doğal değerlerini koruma / kullanma dengesini gözeterek sürdürülebilir kalkınmasını amaçlamaktadır.

Çevre düzeni planı, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması amacıyla doğal, tarihi ve kültürel kaynakların rasyonel kullanımı, bölgenin ekolojik dengesinin korunması, konut, tarım, sanayi, turizm gibi arazi kullanım kararlarının düzenli ve dengeli gelişiminin sağlanması, bölgenin sosyokültürel kimliğinin korunması ve geliştirilmesi, bölgede bulunan çevre sorunlarının belirlenmesi ve çözüm kararlarının verilmesini amaçlamaktadır.

Çevre düzeni planında, planlama bölgesi için hedefler fiziksel, sosyal ve ekonomik olarak üç ayrı grupta ele alınmıştır. Plan çalışmaları devam etmektedir.

2. MALATYA İLİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

2.1. Rakamlarla Malatya

Tablo 2.1. Rakamlarla Malatya

Parametreler	Dönem	Malatya	Türkiye
Nüfusu	2012	762.366	75.627.384
Yüzölçümü /Alan (km ²)	2012	12.410	814.578
Nüfus Bakımından Sıralaması	2012	28	-
Yüzölçümünde Türkiye'deki Sıralaması	2012	23	-
Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²)	2012	63	96
Yıllık Nüfus Artış Hızı (%)	2012	2,30	1,35
İlçe Sayısı	2013	13	892
Köy Sayısı	2012	495	34.367
Belediye Sayısı	2012	52	2.935
Şehirleşme Oranı (%)	2012	65,78	76,80
Sivil Toplum Örgütlülük Oranı (%)	2013	5,75	11,39
Yaşanabilirlik Sıralaması (81 il)	2012	28	-
Rekabetçilik Sıralaması (81 il)	2010	28	-
Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması	2012	42	-
En Çok Göç Aldığı İl	2011	İstanbul	-
En Çok Göç Verdiği İl	2011	İstanbul	-
Malatya'daki Malatyalıların Oranı (%)	2012	79,87	-
Malatyalıların Malatya'da Yaşama Oranı (%)	2012	45,39	-
Okur – Yazarlık Oranı (%)	2012	92,28	95,13
Yetişkinler Arasında Üniversite Mezunu (%)	2010	8,21	11,2
Türkiye Ekonomisindeki Payı (%)	2009	0,8	100
Toplam Kamu Yatırımlarında Aldığı Pay (%)	2009	0,7	100
İşgücüne Katılım Oranı (%)	2012	48,6	50,7
İşsizlik oranı (%)	2013	9,5	10,5
Yoksulluk Oranı (%)	2012	20,95	11,86
Kişi Başına Gayri Safi Yurtiçi Hâsıla (\$)	2010	5.215	10.285
İhracat (Ort) (Milyon \$)	2012	356	137.000
İthalat (Ort) (Milyon \$)	2012	96	236.000
Gelirinin Giderini Karşılama Oranı (%)	2012	34	92,4
Yüz Bin Kişiye Düşen Hastane Yatağı	2010	292	250
Yüz Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı	2011	151	160
Hane Halkı Büyüklüğü	2013	4,5	4,8
Motorlu Kara Taşıtları Sayısı (TÜİK)	2013	123.526	17.265.567
Bin Kişiye Düşen Özel Otomobil Sayısı (Adet)	2011	74	109
Sulanan Tarım Arazisi Oranı (%)	2010	41	19
Ormanla Kaplı Alan (%)	2010	15	27

Kaynak: TÜİK, MEB ve MEM Kayıtları ile BİLSAM Malatya Vizyon 2023 Raporu Verileri

2.2. Malatya ve İlçelerinin Nüfus Yapısı ve Dağılımı

TÜİK verilerine göre Malatya'nın il merkezi ve ilçe nüfuslarının il içi, ülke içi ve ülke dışı dağılımları Tablo 2.2'de, en çok Malatyalı nüfus barındıran il ve ülkeler ise Tablo 2.3'de verilmiştir.

Tablo 2.2. Malatya Nüfusunun İl İçi, Ülke İçi ve Ülke Dışı Dağılımı (2012)

İlçe Adı	İlçedeki Nüfusu	İl Merkezindeki Nüfusu	İl İçi Diğer İlçelerdeki Toplam Nüfus	İl İçi Toplam Nüfusu (İl, İlçe ve Diğer İlçeler)	Ülke İçi Toplam Nüfusu (Malatya Hariç)	Ülke Dışı Toplam Nüfus (2009)	Dünyadaki Toplam Nüfus
Merkez	202.611	202.611	11.761	214.372	129.473	10.797	354.642
Akçadağ	24.454	39.272	2.526	66.296	56.245	14.061	136.602
Arapgir	9.322	3.044	3.333	12.655	50.298	1.205	64.158
Arguvan	8.316	8.533	632	17.481	35.448	3.149	56.078
Battalgazi	16.133	16.008	784	32.925	14.039	1.064	48.028
Darende	25.963	6.978	1.044	33.985	78.406	2.479	114.87
Doğanşehir	35.934	11.653	1.583	49.170	41.678	5.901	96.749
Doğanyol	4.245	1.315	140	5.700	19.681	292	25.673
Hekimhan	22.374	19.793	2.152	44.319	51.088	5.790	101.197
Kale	5.200	5.128	198	10.526	30.746	377	41.649
Kuluncak	8.156	1.762	617	10.535	18.827	1.353	30.715
Pütürge	17.118	7.525	1.308	25.951	107.755	1.203	134.909
Yazıhan	12.371	17.837	1.248	31.456	15.849	2.752	50.057
Yeşilyurt	20.666	30.822	2.075	53.563	29.012	3.430	86.005
Dünyadaki Malatyalı sayısı; 1.341.332							

Kaynak: TÜİK 2012 Kayıtları

Yukarıdaki tablo incelendiğinde Malatya'nın nüfus yapısı ve göç durumuyla ilgili aşağıdaki sonuçlar çıkarılabilir.

1. Mevcut durumda Malatya'nın en çok nüfus barındıran ilçeleri sırasıyla (Merkez hariç) Doğanşehir, Darende ve Akçadağ; en az nüfus barındıran ilçeleri ise Kale, Kuluncak ve Arguvan'dır.
2. İl merkezine en çok göç veren ilçeler sırasıyla Akçadağ, Yeşilyurt ve Hekimhan; en az göç veren ilçeler ise Doğanyol, Kuluncak ve Arapgir'dir.
3. İl genelinde en çok nüfusa sahip ilçeler sırasıyla Akçadağ, Yeşilyurt ve Doğanşehir'dir; en az nüfusa sahip ilçeler ise Doğanyol, Kale ve Kuluncak'tır.
4. İl dışına en çok göç veren ilçeler sırasıyla Pütürge, Darende ve Akçadağ; en az göç veren ilçeler ise Battalgazi, Yazıhan ve Kuluncak'tır.
5. Yurt dışına en çok göç veren ilçeler sırasıyla Akçadağ, Doğanşehir ve Hekimhan'dır.
6. Yurt içi ve yurt dışı toplam nüfusları dikkate alındığında en çok nüfusa sahip ilçeler sırasıyla Akçadağ, Pütürge ve Darende; en az nüfusa sahip ilçeler ise Doğanyol, Kuluncak ve Kale'dir.

Tablo 2.3. En Çok Malatyalı Nüfus Barındıran İl ve Ülkeler

İlçe Adı	Diğer İllerdeki Nüfusu (2012) (En çok bulunulan 3 il)		Diğer Ülkelerdeki Nüfusu (2009) (En çok bulunulan 3 ülke)	
Malatya Merkez	İstanbul	67.978	Almanya	7.206
	Ankara	10.427	Fransa	637
	İzmir	7.644	Hollanda	601
Akçadağ	İstanbul	26.356	Almanya	9.838
	Ankara	4.768	Birleşik Krallık	1.387
	Adana	3.432	Fransa	938
Arapgir	İstanbul	34.266	Almanya	667
	İzmir	6.030	ABD	105
	Ankara	2.142	Birleşik Krallık	75
Arguvan	İstanbul	24.166	Almanya	2.398
	Ankara	2.196	Fransa	251
	İzmir	1.844	Birleşik Krallık	95
Battalgazi	İstanbul	6.916	Almanya	693
	Ankara	1.043	Fransa	91
	İzmir	860	ABD	70
Darende	İstanbul	30.975	Almanya	1.484
	Adana	9.796	Fransa	188
	Ankara	9.158	Birleşik Krallık	187
Doğanşehir	Mersin	7.808	Almanya	4.547
	İstanbul	6.956	Fransa	246
	Gaziantep	4.438	Birleşik Krallık	215
Doğanyol	İstanbul	18.085	Almanya	220
	İzmir	151	ABD	13
	Ankara	150	Avusturya	7
Hekimhan	İstanbul	15.327	Almanya	4.350
	Ankara	9.482	Fransa	531
	İzmir	4.778	Hollanda	215
Kale	İstanbul	28.294	Almanya	153
	Ankara	273	Birleşik Krallık	36
	İzmir	262	K. Kıbrıs T. C.	36
Kuluncak	İstanbul	6.848	Almanya	945
	Ankara	1.764	Fransa	158
	Mersin	1.547	Avusturya	47
Pütürge	İstanbul	99.527	Almanya	625
	Bursa	1.136	ABD	83
	Ankara	729	Avusturya	66
Yazıhan	İstanbul	6.850	Almanya	2.316
	Ankara	1.619	Fransa	152
	İzmir	1.043	Avusturya	86
Yeşilyurt	İstanbul	11.810	Almanya	2.303
	Ankara	2.740	Hollanda	289
	İzmir	1.901	Fransa	222

Kaynak: TÜİK Kayıtları, 2012

Tablo 2.3'e göre illerinden ayrılan Malatyalıların en çok tercih ettikleri şehirlerin sırasıyla; İstanbul, Ankara ve İzmir; en çok tercih ettikleri ülkelerin ise Almanya, Fransa ve İngiltere olduğu görülmektedir. Özellikle İstanbul'daki yaklaşık 100 bin Pütürgeli nüfus ile Almanya'daki yaklaşık 10 bin Akçadağlı nüfus dikkat çekmektedir.

2.3.Malatya'da Kentsel Altyapı

Malatya'da temiz su şebekesiyle hizmet verilen nüfusun belediye nüfusu içindeki oranı %99'dur. Bu oran bölge illerinden Bingöl'de %95, Elazığ'da %99, Tunceli'de ise %100'dür. Kanalizasyon şebekesi ile hizmet verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı Malatya'da %93, Elazığ'da %88, Tunceli'de %92, Bingöl'de ise %93'dür (TÜİK Bölgesel İstatistikler 2011). Bu oran Türkiye geneli için %88 olup, TRB1 Bölgesi için ise %91'dir.

Malatya ilindeki belediyelerin temiz su ve kanalizasyon altyapı durumu Tablo 2.4'de verilmiştir.

Tablo 2.4. Malatya İlindeki Belediyelerin Altyapı Durumu

Malatya Belediyeleri	Temiz Su Şebekesi			Kanalizasyon Şebekesi		
	Var Yeterli	Var Yetersiz	Yok	Var Yeterli	Var Yetersiz	Yok
Merkez	X			X		
Beydağı		X			X	
Dilek	X				X	
Erenli		X			X	
Hanımınçiftliği	X			X		
Ordusu	X			X		
Şahnahan		X				X
Topsöğüt	X				X	
Yaygın	X				X	
Akçadağ	X				X	
Bahri		X				X
Kozluca		X			X	
Ören	X					X
Arapgir		X			X	
Arguvan	X			X		
Battalgazi	X				X	
Hasırcılar	X			X		
Hatunsuyu	X				X	
Darande		X				X
Ağılbaşı	X			X		
Aşağıulupınar	X				X	
Ayvalı	X				X	
Balaban	X			X		
Ilıca	X			X		
Yenice	X					X
Doğanşehir		X				X
Erkenek	X				X	
Gövdeli	X				X	
Kurucuova	X				X	
Polat		X			X	
Söğüt						X
Sürgü		X			X	
Doğanyol	X			X		
Gökçe		X			X	
Hekimhan		X			X	
Güzelyurt	X			X		
Hasançelebi	X			X		
İpekyolu	X			X		
Kocaözü	X			X		
Kurşunlu		X			X	
Kale		X				X
Kuluncak	X				X	
Sofular		X			X	
Pütürge	X			X		
Nohutlu	X					X
Tepehan	X				X	
Yazıhan	X				X	
Durucasu		X			X	
Fethiye		X			X	
Yeşilyurt		X		X		
Bostanbaşı	X			X		
Gündüzbey	X			X		
Yakınca		X			X	

Kaynak: TRB1 Bölgesi Çevre Düzeni Planı, 2012

2.4. Malatya ve İlçelerinde İşlevsel Sektörler

2014-2023 dönemi TRB1 Bölge Raporunun hazırlık çalışmaları çerçevesinde FKA tarafından yapılan bir çalışmada Malatya'nın 14 ilçesi 22 fonksiyon açısından incelenerek, her bir ilçenin gelişimine önemli ölçüde yön verebilecek fonksiyonlar belirlenmeye çalışılmış ve aşağıdaki tabloda işaretlenmiştir (Tablo 2.5).

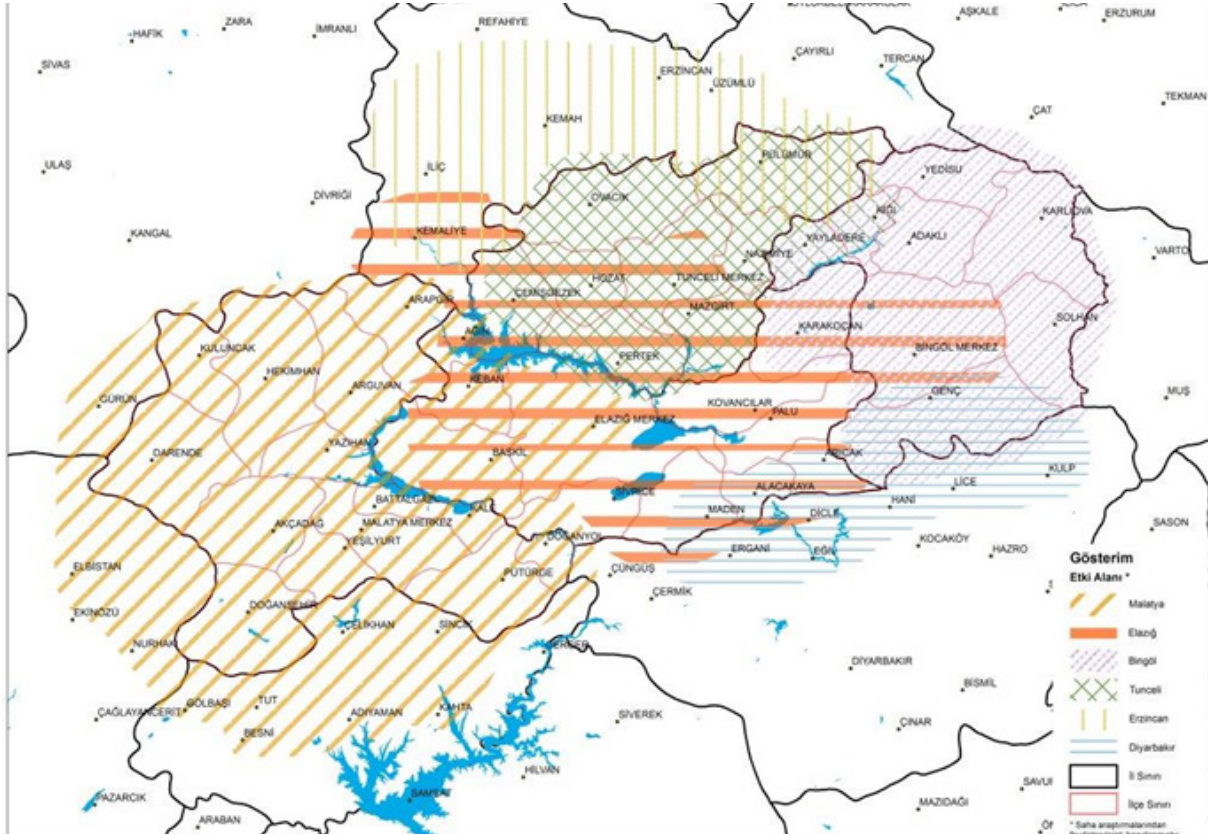
Tablo 2.5. Malatya ve ilçelerinde İşlevsel Sektörler

İlçeler	Bitkisel Üretim			Hayvancılık				Su Ürünleri	Fiziki Altyapı	Turizm					Eğitim	Sağlık	Ulaşım ve Lojistik	Ticaret	Sanayi			Madencilik	
	Kayısı	Üzüm	Diğer ürünler	Büyükbaş Hayvancılık	Küçükbaş Hayvancılık	Ancılık	Kanatlı Yetiştiriciliği	F8	F9	Doğa Turizmi	Kültür Turizmi	İnanç Turizmi	Sağlık-Termal Turizm	Diğer	F15	F16	F17	F18	Gıda Sanayi	Tekstil	Diğer	F22	
				F4	F5	F6	F7			F10	F11	F12	F13	F14					F19	F20	F21		
Akçadağ	x			x			x			x							x					x	x
Arguvan			x	x	x		x				x												x
Arapgir		x	x		x	x		x		x	x												x
Battalgazi	x		x	x				x		x	x	x			x			x	x			x	
Darende	x									x		x			x		x	x				x	
Doğanşehir	x		x					x							x		x	x					
Doğanyol	x		x			x		x															
Hekimhan	x		x							x					x				x				x
Kale	x		x					x		x					x		x						
Kuluncak			x																				x
Pütürge	x		x		x	x				x	x							x	x				
Yazihan	x		x				x	x			x						x						x
Yeşilyurt	x	x	x	x		x	x			x					x	x	x	x	x	x			
Malatya Merkez	x			x			x			x	x				x	x	x	x	x	x			

Kaynak: TRB1 Bölgesi Çevre Düzeni Planı, 2012

2.5. Malatya ve İlçelerinin Çevresel Etkileşim Durumu

Malatya'nın TRB1 bölgesi içinde çevresiyle etkileşim durumu Harita 2.1'de gösterilmiştir.

Harita 2.1. Malatya ve Çevresinde Etkileşim ve Etki Alanları

Haritada da görüldüğü gibi Malatya'nın etki alanı komşu bölgelerden ilçeleri ve bazı komşu illeri de kapsamaktadır. Malatya; Elazığ, Adıyaman, Kahramanmaraş ve Sivas illeri ile sıkı bir etkileşim halindedir. Elazığ'ın Baskil, Keban ve Ağın ilçeleri; Adıyaman'ın Çelikhan, Gölbaşı, Sincik, Kahta, Besni ve Tut ilçeleri; Kahramanmaraş'ın Elbistan, Ekinözü ve Nurhak ilçeleri kendi illerinin yanı sıra Malatya ile de etkileşim halindedir.

Malatya’da bulunan 14 ilçe coğrafi yakınlık/benzerlik, üretim ilişkilerinin benzerliği/tamamlayıcılığı, ticari ilişkilerin yoğunluğu, ulaşım kolaylığı, eğitim, sağlık gibi kamu hizmetlerine erişim noktasında karşılıklı bağımlılık, etki ve etkileşim alanlarının yoğunluğu gibi kriterler dikkate alınmak suretiyle sınıflandırılmıştır. Sınıflandırma neticesinde 14 ilçe, 6 ilişki kümesi biçiminde tanımlanmıştır. Sınıflandırma ve tanımlanan ilişki kümeleri Tablo 2.6. ve Tablo 2.7’de verilmiştir.

Tablo 2.6.Malatya ve İlçelerinin İlişki Kümeleri

1.	Hekimhan, Kuluncak
2.	Darende
3.	Doğanşehir
4.	Arapgir, Arguvan, Ağın, Divriği, Keban
5.	Malatya Merkez, Akçadağ, Yazıhan, Yeşilyurt, Battalgazi, Kale, Baskil
6.	Pütürge, Doğanlı

Kaynak: TRB1 Bölgesi Çevre Düzeni Planı, 2012

Tablo 2.7. Malatya ve İlçelerinin İlişki Kümeleri ve İlgili Fonksiyonlar

İlişki Kümeleri	Bitkisel Üretim			Hayvancılık				Turizm					Sağlık		Ulaşım ve Lojistik	Ticaret		Sanayi			Madencilik	
	Kayıtlı	Ürün	Diğer ürünler	Büyükbaş Hayvancılık	Küçükbaş Hayvancılık	Arıcılık	Kanatlı Yetiştiriciliği	Su Ürünleri	Doğa Turizmi	Kültür Turizmi	İnanç Turizmi	Sağlık-Termal Turizm	Diğer	Eğitim		F17	F18	Gıda Sanayi	Tekstil	Diğer	F22	F21
	F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8	F10	F11	F12	F13	F14	F15	F16			F19	F20	F21		
B1 Hekimhan, Kuluncak	x															x					x	
B2 Darende	x								x		x			x		x	x			x		
B3 Doğanşehir	x		x			x		x	x							x		x				
B4 Arapgir, Arguvan, Ağın, Keban	x	x	x		x	x		x	x	x						x					x	
B5 Malatya Merkez, Akçadağ, Yazihan, Yeşilyurt, Battalgazi, Kale, Baskil	x		x	x			x	x	x	x				x	x	x	x	x	x	x		
B6 Pütürge, Doğanyol	x					x			x	x												

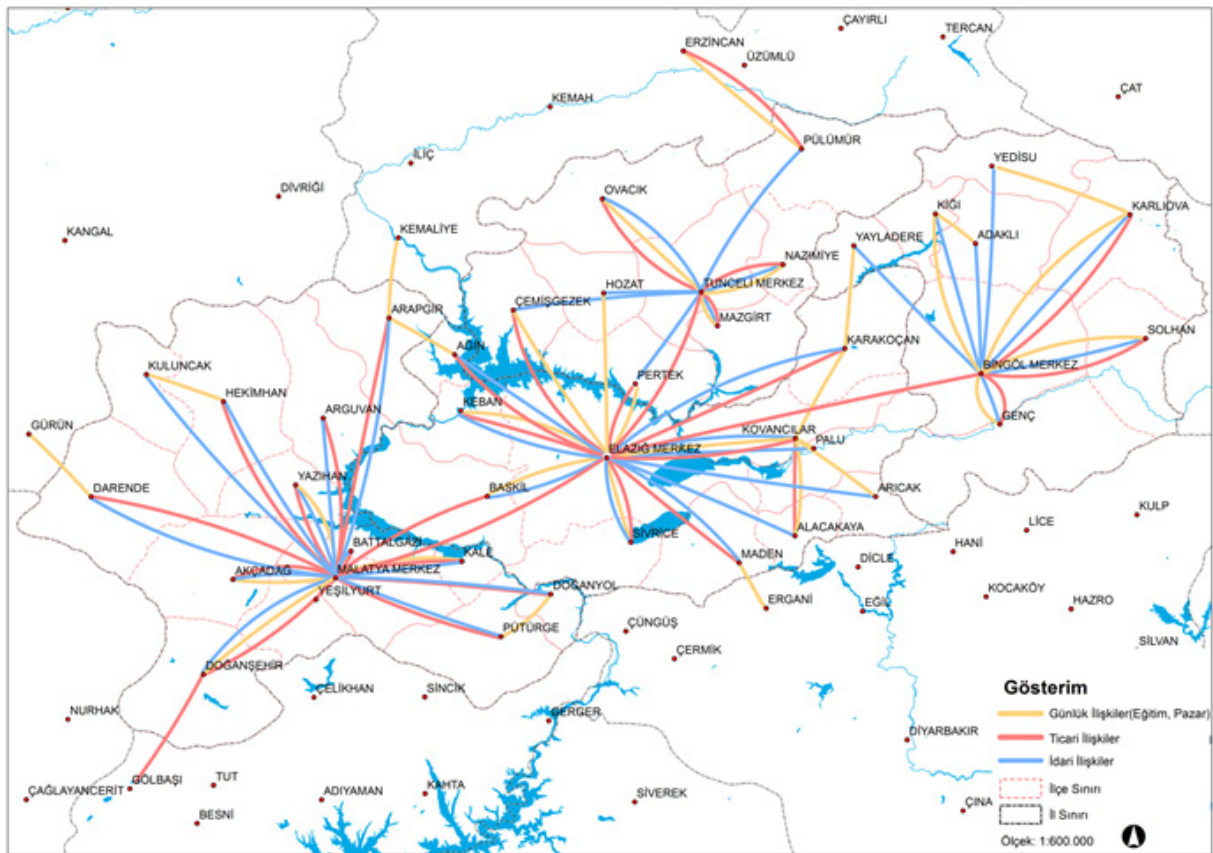
Kaynak: TRB1 Bölgesi Çevre Düzeni Planı, 2012

Hekimhan ve Kuluncak demir madenleri ve günlük ilişkilerinin yoğunluğu göz önünde bulundurularak ilişkilendirilmiştir. Darende ve Doğanşehir ilçeleri kendi dinamikleriyle ihtiyaçlarını karşılamakta, ana arterler üzerinde olduklarından görece hızlı gelişim potansiyeli göstermektedirler.

Ağın, Arapgir, Arguvan, Divriği ve Keban ilçeleri günlük ilişkiler bağlamında incelendiğinde eğitim, pazar alışverişi açılarından birbirlerine bağımlılık göstermektedir. Malatya Merkez, Akçadağ, Yazıhan, Yeşilyurt, Battalgazi, Kale ve Baskil ilişki kümesinde kayısı üretiminin yoğun olduğu, buna bağlı ticari ilişkilerin tamamlayıcı özellik gösterdiği gözlenmiştir.

Coğrafi yakınlık ve günlük ilişkileri göz önüne alınarak Pütürge ve Doğanşol ilçeleri aynı ilişki kümesinde değerlendirilmiştir (Anonim, 2013b).

Ayrıca ilçeler arası günlük, idari ve ticari ilişkiler, ilişki kümeleri ve etkileşim alanları aşağıdaki haritada şematize edilmiştir (Harita 2.2.).

Harita 2.2. Günlük, Ticari ve İdari İlişkiler

2.6.Malatya İçin Önem-Performans Araştırması

Bölgesel düzeyde yapılan bir Önem-Performans Analizi anket çalışmasında katılımcılara il bazlı değerlendirmelerde bulunmaları istenmiş ve sosyal, ekonomik ve fiziki (kentsel) yapı alanlarında derlenen 23 maddenin her biri için katılımcılardan “il için ne kadar önemli” ve “iliniz ne kadar başarılı” soruları yöneltilerek ilin öncelikleri ve başarı düzeyleri 1-5 aralığında puanlamalarla tespit edilmeye çalışılmıştır. 154 kişinin değerlendirme yaptığı çalışmanın sonucuna göre 23 alanın önem derecesi Tablo 2.8’de ve bu alanların performans ve başarı durumu ise Tablo 2.9’da verilmiştir (Anonim, 2013b).

Tablo 2.8 ve 2.9 birlikte değerlendirildiğinde 23 alan içinde Malatya için en çok önemsenen 5 alan sırasıyla Altyapı ve Belediye Hizmetleri, Eğitim Hizmetleri, Yetiştirilmiş İnsan Kaynağı, Sağlık Hizmetleri ve Araştırma-Geliştirme olarak bulunurken; en başarılı alanlar ise sırasıyla Sağlık Hizmetleri, Kanatlı Hayvan Yetiştiriciliği, Su Ürünleri, Sanayileşme ve Sanayi Altyapıları ile Ticari Girişimcilik olarak bulunmuştur.

Tablo 2.8. Malatya İçin Önemli Bulunan Alanlar

Sıra	Alan	Puan (5 üzerinden)
1.	Altyapı ve Belediye Hizmetleri	4,750
2.	Eğitim Hizmetleri	4,710
3.	Yetiştirilmiş İnsan Kaynağı	4,690
4.	Sağlık Hizmetleri	4,590
5.	Araştırma-Geliştirme	4,580
6.	Çevrenin Korunması	4,560
7.	Sanayileşme ve Sanayi Altyapıları	4,520
8.	İş İmkânları ve Gelir Dağılımı	4,490
9.	Ulaştırma	4,500
10.	Afet Yönetimi	4,490
11.	Dezav. Gruplara Yönelik Hizmetler	4,420
12.	Dış Ticaret	4,400
13.	Bitkisel Üretim	4,370
14.	Göçün Etkilerinin Yönetimi	4,340
15.	Ticari Girişimcilik	4,310
16.	Yenilenebilir Enerji	4,310
17.	Kültür ve Doğa Turizmi	4,290
18.	Büyükbaş- Küçükbaş Hayvancılık	4,280
19.	Bilişim – İletişim – Yazılım	4,240
20.	Madencilik	4,130
21.	Su Ürünleri	3,800
22.	Ancılık	3,700
23.	Kanatlı Hayvan Yetiştiriciliği	3,690

Tablo 2.9. Malatya İçin Önemli Bulunan Alanların Performans Durumu

Sıra	Alan	Puan (5 üzerinden)
1.	Sağlık Hizmetleri	3,490
2.	Kanatlı Hayvan Yetiştiriciliği	3,220
3.	Su Ürünleri	3,010
4.	Sanayileşme ve Sanayi Altyapıları	2,900
5.	Ticari Girişimcilik	2,900
6.	Bitkisel Üretim	2,880
7.	Ancılık	2,820
8.	Ulaştırma	2,810
9.	Eğitim Hizmetleri	2,790
10.	Büyükbaş- Küçükbaş Hayvancılık	2,730
11.	Dezav. Gruplara Yönelik Hizmetler	2,680
12.	Yetiştirilmiş İnsan Kaynağı	2,600
13.	Afet Yönetimi	2,580
14.	Dış Ticaret	2,560
15.	Madencilik	2,550
16.	İş İmkânları ve Gelir Dağılımı	2,490
17.	Bilişim – İletişim – Yazılım	2,470
18.	Kültür ve Doğa Turizmi	2,450
19.	Çevrenin Korunması	2,450
20.	Altyapı ve Belediye Hizmetleri	2,310
21.	Göçün Etkilerinin Yönetimi	2,300
22.	Araştırma-Geliştirme	2,230
23.	Yenilenebilir Enerji	1,970

3. ARGUVAN İLÇESİNİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Arguvan 46 köy, 4 mahalle ve 72 mezradan oluşmaktadır. İlçe ile ilgili genel bilgiler Malatya ve Türkiye ile karşılaştırmalı olarak Tablo 3.1’de verilmiştir.

Tablo 3.1. Arguvan’ın Genel Durumunun İl ve Ülkeyle Karşılaştırılması

	Arguvan	Malatya	Türkiye
Nüfusu (2012)	9.285	762.366	75.627.384
Malatya’daki Nüfus Sırası	11	-	-
Yüzölçümü (km ²) (2012)	1.071	12.410	779.452
Malatya İçindeki Yüzölçümü Sırası	5	-	-
Nüfus Yoğunluğu (kişi/km ²) (2012)	9	62	97
Yıllık Nüfus Artış Hızı (%) (2012)	16	2,30	1,35
İldeki Sosyoekonomik Gelişmişlik Sırası (2004)	11	-	-
Ülkedeki Sosyoekonomik Gelişmişlik Sırası (2004)	748	37	-
Dağlarla Kaplı Alan (%) (2012)	59	-	-
Ovalarla Kaplı Alan (%) (2012)	29	-	-
Ormanla Kaplı Alan (%) (2012)	9,89	15	27
Köy Sayısı (2012)	46	495	34.367
Şehirleşme Oranı (%) (2011)	25	64,8	76,3
Okur – Yazarlık Oranı (%) (2012)	80	92,28	95,13
Sulanan Tarım Arazisi Oranı (%) (2012)	9	42	19
İşsizlik Oranı (%)	-	9,5	8,8
İşsiz Sayısı (kişi)	476	26.960	2.541.000
Yoksulluk Oranı (%) (2012)	30	20,95	11,86
Sulanan Arazi Oranı (%) (2010)	16	41	19
Yüz Bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı	32	151	160
Yüz Bin Kişiye Düşen Hasta Yatağı (2012)	-	293	253

Kaynak: Kaymakamlık Kayıtları, TÜİK Verileri, BİLSAM Vizyon 2023.

3.1. Arguvan Tarihi

İlçenin tarihi hakkında elimizde yeterli bilgiler olmamakla birlikte Morhamam ve Karahüyük köylerindeki höyüklerden ve Karababa harabelerinden elde edilen bulgulara göre ilçenin tarihi eski çağlara dayanmaktadır. Asıl yerleşim Türklerin 1071 yılından sonra Anadolu’ya girişleriyle başlamaktadır.

Osmanlı İmparatorluğu zamanında Tahir Bucağı adı ile Arapgir İlçesine bağlı olan Arguvan, sonradan ilçe olarak Diyarbakır’a bağlanmış daha sonra 1873’de tekrar Tahir adı ile Keban’a bağlı bir nahiye haline getirilmiş, Cumhuriyetin ilanı ile birlikte Malatya’ya bağlanmıştır. 1954 yılında ise Tahir Nahiyesi merkez olmak üzere Arguvan adı ile Malatya iline bağlı bir ilçe haline getirilmiştir.

3.2. Coğrafi Konum

Yüzölçümü 1071 km² olan ilçenin doğusunda Elazığ İli Baskil İlçesi ve Malatya'nın Arapgir ilçesi, kuzeyinde Arapgir ile Sivas İli Divriği İlçesi, batısında Hekimhan İlçesi ve güneyinde Yazıhan İlçesi ile çevrilidir.

Yüzey şekilleri açısından genellikle engebeli olup, ilçenin kuzeyi dağlık arazi, güneyi ise kuzeye göre düz ova özelliği göstermektedir. Bölgede en yüksek dağ Arapgir ile ilçe arasındaki Gözdağı'dır. İlçenin doğu sınırının bir kısmından geçen Fırat nehri dışında büyük akarsuyu yoktur. Dere ve çay niteliğinde olan Şotik Çayı, Bömere Deresi, Morhamam Deresi, Çavuş Çayı ve Söğütlü Çayı ilçenin akarsularıdır. Bu su yatakları düzensiz bir debiye sahiptir.

İlçenin rakımı 1.150 metre olup, iklim bakımından kışları kar yağışlı ve soğuk, yazları kurak ve sıcaktır. İlçe en çok yağışı ilkbaharda alır. Toprak yüzeyi genellikle çıplaktır. Ancak, kuzey ve kuzeybatısında bozuk baltalık ve orman vasfını yitirmiş meşe örtüsü mevcuttur. İlçe ikinci dereceden deprem kuşağındadır.

İlçe merkezi kuruluş tarihinden bugüne kadar 1967, 1977 ve 1988 yıllarında meydana gelen heyelan ve çökmeler nedeniyle üç defa yer değiştirmiştir. En son gerçekleşen toprak kaymaları yeni yerleşim yerini de tehdit etmektedir.

Arguvan yöresi tarih ve arkeolojik bakımdan tam olarak incelenmemiş olmakla birlikte büyük ve eski bir kültüre sahip olduğu bilinmektedir.

3.3. İklim Yapısı ve Bitki Örtüsü

Genellikle karasal iklim şartları hâkimdir. Yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlı geçmektedir. Bitki örtüsünü meşenin çoğunlukta olduğu bozuk nitelikteki korular ve fundalıklar oluşturur. Ova ve düzlüklerde ise çayır ve meralar yer almaktadır.

3.4. Nüfus Yapısı ve Dağılımı

Adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre 2012 yılı itibarıyla Arguvan'ın nüfusu toplam 9.285 olup bu nüfusun 4.703'ü erkek, 4.582'si kadındır. İlçe merkezi nüfusu 2.292, köylerin nüfusu ise 6.993'tür. Arguvan, bu nüfus sayısı ile Malatya toplam nüfusunun %1.21'ini oluşturmaktadır. Ayrıca Tablo 2.2'ye göre Arguvan il merkezine en fazla göç veren 7. ilçedir. Yaklaşık olarak ilçe nüfusu kadar bir nüfus da il merkezinde bulunmaktadır. Bunlar da dikkate alındığında il nüfusunun %2.4'ünü Arguvanlıların oluşturduğu görülür. Dünyadaki bütün Malatyalılar içindeki Arguvanlı oranı ise %4.2'dir. Arguvan, 14 ilçe arasından dünyadaki toplam Malatyalı nüfus bakımından merkez ilçeden sonra yedinci sırada yer almaktadır.

Arguvan'ın 1965'den günümüze yaklaşık son 50 yıllık nüfus değişimi Tablo 3.2'de verilmiştir. Bu tablo dikkate alındığında Arguvan nüfusunun sürekli ve hızlı bir azalma eğilimi içinde olduğu görülecektir. Bu azalma kırsalda çok daha belirgindir. Ancak bu nüfusun ilçe merkezine değil il merkezi, şehir dışı ya da diğer ülkelere gittiği anlaşılmaktadır.

Tablo 3.2. Arguvan Nüfusunun Son 50 Yıllık Değişimi

Yıl	Toplam	Şehir	Kır
1965	21.701	2.407	19.294
1970	21.851	2.439	19.412
1975	21.622	2.461	19.161
1980	19.282	2.144	17.138
1985	18.601	2.101	16.500
1990	13.907	1.827	12.080
2000	10.594	2.730	7.864
2007	8.379	2.057	6.322
2008	8.711	2.099	6.612
2009	8.549	1.941	6.608
2010	8.289	1.865	6.424
2011	8.010	1.804	6.206
2012	9.285	2.293	6.993

Kaynak: TÜİK Kayıtları ve BİLSAM AR-GE Birimi

4. ARGUVAN'IN STRATEJİK UNSURLARI

İnsanları, toplumları ve medeniyetleri birbirinden ayıran özellikler olduğu gibi il, ilçe, bölge ve ülkeleri de birbirinden ayıran, farklı kılan özellikler vardır. Bu özellikler, şehre ruh ve anlam katan unsurlar, önemli potansiyelleri, ulaşım özellikleri, kültür, sanat ve edebiyatta ortaya konan eserler olabilir. Bu anlamda Arguvan ilçesinin tanıtım unsurları olarak da adlandırabileceğimiz bazı özellikleri aşağıya çıkarılmıştır.

1. Arguvan Türküleri,
2. Elazığ ve Sivas İllerine komşu olması,
3. Fırat Nehrinin ilçe sınırları içinden geçmesi ,
4. Şotik Deresi,
5. Çakmak ve Ovacık gibi yaylaların varlığı ,
6. Hububat üretim düzeyi,
7. Arguvan Kavunu,
8. Su ürünleri potansiyeli,
9. Bulgur, bal ve turkuaz taşı,
10. Bakır ve kömür rezervi,
11. Balıklı Göl (Kızık Köyü),
12. İnanç turizmi potansiyeli,
13. İsa Köy - Kemer Kubbeler,
14. Höyükler (5 adet),
15. Arguvan Uluslararası Türkü Festivali,
16. Eriati Mağaraları,
17. Yoncalı Köyü Taş Köprü,
18. Yayla turizmi potansiyeli.

5. ARGUVAN'IN ÖNEMLİ PROJELERİ

Arguvan'da gerçekleştirilen ve ilin gelişimine anlamlı düzeyde katkı sağladığı / sağlayacağı düşünülen bazı projeler Tablo 5.1'de verilmiştir (Son 20-25 yıl esas alınmış olup özel sektör kuruluşları hariç tutulmuştur).

Tablo 5.1. Arguvan'de Son Yıllarda Gerçekleştirilen Önemli Projeler

S. N.	Proje Adı	İlgili Sektör	Başlama Tarihi	Bitirilme Tarihi
1	Yoncalı Barajı	Sulama	1996	Devam Ediyor
2	Şotik Havzası ağaçlandırma projesi	Çevre-Orman	2006	Devam Ediyor
3	Bakır madeni üretim projesi	Madencilik	2012	Devam Ediyor
4	Alabalık Üretme Çiftlikleri (Kafes Balıkçılığı Projeleri)	Su Ürünleri	2005	Devam Ediyor
5	Şotik Havzası Avlak Projesi	Çevre-Orman	2006	2013

Kaynak: Kaymakamlık Kayıtları

6. ARGUVAN'DA EĞİTİM

Arguvan ilçesinin eğitim kurumu, öğretmen ve öğrenci sayıları Tablo 6.1'de, temel eğitim düzeyi göstergeleri ise il ve ülke ortalamalarıyla karşılaştırmalı olarak Tablo 6.2, Tablo 6.3, Tablo 6.4 ve Tablo 6.5'de verilmiştir.

6.1. Eğitim Kurumu, Eğitimci ve Öğrenci Sayıları

Tablo 6.1. Kurum, Eğitimci ve Öğrenci Sayıları

	Kurum Sayısı	Eğitimci Sayısı	Öğrenci Sayısı
Anasınıfı	5	5	58
İlköğretim	7	62	748
Ortaöğretim	1	16	274
Özel Eğitim	-	-	-
Özel Öğretim	-	-	-
TOPLAM	13	83	1.080
Yükseköğretim*	-	-	-
GENEL TOPLAM	13	83	1.080

Kaynak: MEM İstatistik Şubesi Kayıtları *Eğitim öğretim Malatya Merkez kampusta yürütülmektedir.

Tablo 6.2. Okullaşma Oranlarının İl ve Ülke ile Karşılaştırılması (%)

Eğitim – Öğretim Kademeleri	Arguvan	Malatya	Türkiye
Okul Öncesi (36–72 ay)	15	32,7	29,8
İlköğretim	82	98,3	98,4
Ortaöğretim	46	80,0	69,3
Yükseköğretim (2010)	-	-	35,6

Kaynak: MEM, TÜİK ve kaymakamlık Kayıtları, 2012

Yukarıdaki tabloya göre Arguvan bütün eğitim kademelerinde Malatya ve Türkiye ortalamasının altında bir okullaşma oranına sahiptir. Yıllardır zorunlu eğitim kapsamında olan ilköğretimde bile %82 düzeyinde bir okullaşma oranına sahip olunması üzerinde düşünülmesi gereken bir sonuçtur.

Tablo 6.3. Öğretmen Başına Düşen Öğrenci Sayılarının Karşılaştırılması

Eğitim – Öğretim Kademeleri	Arguvan	Malatya	Türkiye
Okul Öncesi	12	22	23
İlköğretim	12	17	21
Ortaöğretim	17	17	18

Kaynak: TÜİK ve MEM 2011 Kayıtları

Tablo 6.4. Derslik Başına Düşen Öğrenci Sayılarının Karşılaştırılması

Eğitim – Öğretim Kademeleri	Arguvan	Malatya	Türkiye
İlköğretim	15	26	31
Genel Ortaöğretim	21	30	31
Mesleki Teknik Ortaöğretim	-	37	38

Kaynak: TÜİK, 2011 Kayıtları

Öğretmen ve derslik başına düşen öğrenci sayıları açısından Arguvan oldukça iyi bir düzeydedir. Gerek il gerekse ülke ortalamalarına göre çok daha iyi durumdadır. Ancak ilçedeki eğitim verileri topluca değerlendirildiğinde öğretmen ve derslik sayısındaki bu göreceli üstünlüğün eğitimde yeterli bir nitelik artışına yol açmadığı görülmektedir. İlçe bu üstünlüğünü anlamlı bir avantaja dönüştürememektedir.

Tablo 6.5. Okur Yazarlık Durumunun Bölge ve Türkiye ile Karşılaştırılması

Parametreler	Arguvan	Malatya	Türkiye
Okuma Yazma Oranları (%)	80,00	92,28	95,13
Okuma Yazma Bilmeyenler (%)	20,00	7,72	4,87

Kaynak: TÜİK, 2011 Kayıtları

Arguvan’da okuma yazma bilenlerin sayısı 7.075 olup, okuma yazma bilmeyenlerin sayısı ise 1.313’dür. 438 kişinin okuryazarlık durumu ise belirlenememiştir. Mevcut veriler dikkate alındığında ilçede yaklaşık %20 oranında okuma yazma bilmeyen bir nüfusun varlığı ortaya çıkmaktadır. İlçede okuma yazma bilenlerin oranı Malatya ve Türkiye ortalamasının oldukça altındadır.

Arguvan ilçesinde sürdürülen eğitim çalışmaları irdelendiğinde toplumsal ve ekonomik kalkınmayı harekete geçirebilecek uzmanlaşmaya yönelik yeterli düzeyde bir eğitimsel kurumsallaşma olmadığı görülür. İlçenin altı ve yukarı yaştaki nüfusu 8.826 kişi olup bu nüfusun yaklaşık %80’i okur-yazardır. İlçe nüfusunun %20’si okuryazar değildir. İlçede okuryazar olmayan nüfusun fazlalığı büyük ölçüde, okuryazar genç nüfusun eğitim, iş vb. nedenlerle ilçe dışına çıkmış olmasından kaynaklanmaktadır. Okuryazar olan fakat bir okul bitirmeyen birey sayısı altı yaş üstü ilçe nüfusunun yüzde 15,18’ini (1.340 kişi) oluşturmaktadır. İlçede eğitim durumu bilinmeyen kişi sayısı ise nüfusunun yüzde 4,96’sını (438 kişi) oluşturmaktadır (Doğan, 2009).

7. ARGUVAN'DA SAĞLIK

Sağlık ekonomisi dünyada giderek önem kazanmaktadır. Zira sağlığa yapılan harcamalarda önemli bir artış söz konusudur. Sağlık harcamaları ABD'de GSMH'nin %16'sına, İngiltere'de %8,3'üne, Fransa'da %11'ine ulaşmıştır. Bu oran Türkiye'de 2005 yılı itibarıyla GSMH'nin %7,6'sıdır (Anonim 2013b). Türkiye sağlık alanında son yıllarda önemli adımlar atmış, büyük projeler gerçekleştirmiş ve ciddi kazanımlar elde etmiştir.

Malatya'da da sağlık alanında önemli çalışmalar yapılmıştır. En önemli sağlık göstergelerinin başında gelen on bin kişiye düşen hasta yatağı sayısı bakımından Malatya'nın durumu Tablo 7.1'de verilmiştir.

Tablo 7.1'de görüleceği üzere Malatya, on bin kişiye düşen hasta yatağı sayısı bakımından Türkiye ortalamasının üzerinde ancak bölge ortalamasının altındadır. Ayrıca hasta yatağı sayısı açısından Türkiye ortalamasının üzerinde olan Malatya hekim sayısı açısından Türkiye ortalamasının altındadır (Tablo 7.3).

İlgili göstergeler açısından değerlendirildiğinde Arguvan'ın durumu çok daha sorunlu görünmektedir. İlçenin sağlık hizmetleriyle ilgili temel verileri Tablo 7.2'de, sağlık göstergeleri ise Tablo 7.3'de verilmiştir.

Tablo 7.1. On Bin Kişiye Düşen Yatak Sayısı Açısından Malatya'nın Durumu

	Onbin kişiye düşen yatak sayısı
Malatya	29,7
Elazığ	50,9
Bingöl	24,2
Tunceli	21,4
TRB1	35,5
Türkiye	25,2

Kaynak: TÜİK, 2011 verilerinden derlenmiştir.

Tablo 7.2. Arguvan'ın Sağlık Hizmetleri Verileri

	Sayı
Devlet Hastanesi	-
Özel Hastane	-
Aile Sağlığı Merkezi	2
Sağlık Evi	12
Uzman Doktor	3
Pratisyen Hekim	-
Dış Hekimi	-
Hemşire	3
Ebe	2
Eczane	2
Hasta Yatağı	-
Ambulans	1

Kaynak: Kaymakamlık Verileri ve BİLSAM AR-GE Birimi

Tablo 7.3. Sağlık Göstergeleri (Yüz bin Kişiye Düşen Hekim Sayısı, 2012)

İller	Hastane yatak sayısı	Hekim Sayısı		
		Uzman	Pratisyen	Toplam
Arguvan	-	32	-	32
Malatya	293	70	81	151
Türkiye	253	81	79	160

Kaynak: Kaymakamlık Verileri ve BİLSAM AR-GE Birimi

8. KÜLTÜR ve TURİZM

8.1. Kültür

Arguvan'ın bazı kültür göstergeleri Malatya ve Türkiye ile karşılaştırmalı olarak Tablo 8.1'de verilmiştir.

Tablo 8.1. Malatya, TRB1 ve Türkiye'de Kütüphane ve Kitap Verileri

	Arguvan	Malatya	Türkiye
Kütüphane sayısı	1	20	1.149
Kitap sayısı	10.237	165.806	14.093.896
Yararlanma sayısı	-	394.441	19.929.836
Ödünç verilen materyal sayısı	-	91.086	5.390.401
Müze Sayısı	-	2	320
Eser Sayısı	-	16.093	3.188.271

Kaynak: TÜİK, 2010a.

Gerek günümüzde, gerekse geçmişte etnisite ve dini inanç özellikleri, folkloru ve müziğiyle Arguvan, ilimizin önemli kültürel zenginliklerini barındıran ilçelerimizden biridir. Malatya'nın önemli sosyal gruplarından biri olan Alevi insanlarımız ve inanç dünyamızın önemli unsurlarından birini oluşturan Alevilik, geçmişten günümüze ilimizin kültür dünyasının ve sosyal dokusunun şekillenmesinde önemli bir yere sahip olmuştur. Alevi insanlarımızın ilimizdeki varlığı ve hoşgörülü tutumları, geçmişten günümüze ülkemizde ve bölgemizde barış içerisinde bir arada yaşama kültürünün geliştirilmesine ve yaygınlaştırılmasına anlamlı düzeyde katkı yapmıştır.

Uluslararası Arguvan Türkü Festivali

Arguvan'ın 2003 yılından bu yana düzenlediği Uluslararası Türkü Festivalleriyle, mevcut folklorik ve müzik zenginliğini bütün dünyayla paylaşma çabasına girmesi, gerek ilimiz gerekse de ülkemiz açısından oldukça anlamlı bir çabadır. Başta Arguvan Türküleri olmak üzere ilçenin müzikal zenginliği böylesine önemli bir etkinliği anlamlı ve sürdürülebilir kılmaktadır.

Yılda bir defa gerçekleştirilen "Uluslararası Türkü Festivali"ne, Türkiye ile birlikte Bulgaristan, Yunanistan, Makedonya, Kosova, Irak, Suriye, İran, Azerbaycan ve Nahcivan gibi ülkelerden halk türküsü sanatçıları davet edilmeli, gösteriler, yarışmalar gerçekleştirilmelidir.

Bölge öncelikle iç turizm alanında önemli bir potansiyele sahiptir. Bu amaçla Arguvan'da çok amaçlı büyük bir kültür sitesinin oluşturulması bu sitenin türkü festivallerinin de yapılabileceği geniş ve uygun bir alana inşa edilmesi anlamlı olacaktır. Bu kültür merkezinde, bağlama üretimi ile türkü ve halk müziği eğitimine ağırlık verilmelidir.

Bu kültür merkezinde yalnızca Arguvan yöresi değil, Hasançelebi, Arapgir ve Adıyaman türkülerinin yaşatılması geliştirilmesi için sivil toplum örgütlerinin önderliğinde çalışmalar yürütülmelidir. Yörenin dinamik yapısı ve sağlam bir dayanışma kültürüne sahip olması bu çalışmalar için gerekli altyapının oluşturulmasını kolaylaştıracaktır. Sözü edilen kültür merkezinde her yıl fuar ve şenlikler organize edilmeli ve yöre insanlarının mal ve emeklerini serbestçe sergileyecekleri bir ortam da oluşturulmalıdır (Yalçın 2009).

Arguvan 2003 yılından bu yana gerçekleştirdiği Uluslararası Arguvan Türkü Festivali ile adını ulusal ve uluslararası boyuta taşımıştır. Bu festival ilçenin en büyük kültür ve turizm faaliyetidir. Arguvan bu festival ile turizm açısından çok ciddi faydalar sağlamaktadır. Özellikle ekonomik, sosyal ve kültürel bakımdan ilçeye büyük katkıları olan türkü festivali ile yörenin ulusal ve uluslararası düzeyde tanıtımı da sağlanmaktadır. Geleneksel olarak her yıl gerçekleştirilen Arguvan Türkü Festivali, kendi özünden oluşan türkülerinin genel anlamda tanıtılması ve dinletilmesi bağlamında ilçe adına önemli bir projedir.

8.2. Turizm

Diğer sektörlerle karşılaştırıldığında ülkeye daha az kaynak ve çaba harcayarak daha kısa sürede döviz sağlayabilen turizm, küresel dünya ekonomisinin en dinamik sektörlerinden birisidir. Bununla birlikte, girdilerin büyük kısmı doğal, tarihi ve kültürel nitelikli olduğundan turizmin dışa bağımlılığı azdır.

Turizm dünyada ve ülkemizde ekonomik katkılarının yanı sıra sosyal ve kültürel boyutuyla da başlı başına bir sektör olarak kendini kabul ettirmiştir. Turizm değerlerine ve bu değerleri konuklarına sunma bilgi ve becerisine sahip kentler, bölgeler ve ülkeler, ekonominin diğer sektörleriyle karşılaştırıldığında, çok az maliyet isteyen yatırımlarla büyük paralar kazanmaktadırlar. Turizm, sadece az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkeler için değil gelişmiş ülkeler için de vazgeçilmez bir sektör haline gelmiş olup bu alanda kıyasıya bir rekabet yaşanmaktadır.

Turizm sektöründe "yatırım maliyeti - kazanç" ilişkisi, diğer sektörlerle karşılaştırılamayacak oranda kazanç lehinedir. Turizm gelirlerinden sadece turisti o ülkeye getiren seyahat acentaları veya konaklama tesisleri yararlanmamakta, çok sayıda sektör bu gelirden pay almaktadır. Turizm ekonomisinin toplam Türkiye ekonomisi içindeki payı çok önemli olup, Türkiye'deki ekonomik canlılığın en önemli aktörlerinden biridir. Bu nedenle turizm faaliyetleri, belirli bölgelerdeki faaliyetlerle sınırlı kalmamalı, alternatif turizm olanakları gündeme gelmeli ve diğer ilçelerimiz de yoğun bir biçimde turizm faaliyetine katılmalıdır (Anonim 2011b).

Potansiyeli dikkate alındığında Malatya turizmde henüz olması gerekenin çok gerisindedir. 2011 yılında Malatya iline gelen yerli turist sayısı 102.325, yabancı turist sayısı ise 6.211 kişidir. Yabancı turistlerden geceleme yapanların sayısı ise 3.599'dur. Malatya'ya gelen yabancı turistler çoğunlukla belediye belgeli otellerde ya da Nemrut Dağı eteğinde bulunan, Pütürge Köylere Hizmet Birliğine ait Güneş Otelde konaklamaktadırlar. (Anonim 2011b).

Arguvan, özellikle inanç turizmi açısından dikkat çeken birçok merkeze sahiptir. Arguvan ve yöresinde bulunan türbeler, mezarlar ve diğer bazı mekânlar yöre halkının başlıca inanç merkezleridir. Bu anlamda yöre için önem taşıyan Şah Sultan Türbesi (Bozan Köyü), İmam Cafer Türbesi (Ermişli Köyü), Hıdır Baba Türbesi (Karahöyük Köyü), Gani Baba Türbesi (İsa Köyü) bu mekânlardan bazılarıdır. Görüldüğü üzere Arguvan yöresi ve yakın çevresi inanç turizmi bakımından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu potansiyelin değerlendirilebilmesi ise sivil toplum örgütlerinin ve yerel yönetimlerin bu konuya verecekleri öneme bağlıdır (Yılmaz, 2011).

Turizm bakımından dikkati çeken bir diğer özellik, ilçe merkezine 10 km uzaklıktaki Kızık Köyünde bulunan balıklı göldür. Burada yöre halkı tarafından kutsiyet atfedilen balıklar yaşamaktadır. Balıklar parkı denilen, az sayıda balığın yaşadığı ve "Gesilik" adıyla bilinen bu yere, balıkların yaşayacağı dört adet gölet yapılmış ve balıklar bu göletlere taşınmıştır. Bu göletlerde dört ayrı çeşit balığın mevcut olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de bu balıklarla aynı cins olarak sadece Urfa'daki kutsal sayılan balıklar bilinmektedir. Ancak yapılan çevre düzenlemelerine rağmen sadece köy ve ilçeden gelen az sayıda kişi tarafından ziyaret edilen bir yer olarak kalmıştır. Hâlbuki bu potansiyelin değerlendirilmesi ve gerekli çalışmaların yapılması, ilçe turizminin gelişmesine büyük yararlar sağlayacaktır (Yılmaz, 2011).

Arguvan'da turizm açısından değerlendirilebilecek başka bazı mekânlar aşağıya alınmıştır.

8.3. Arguvan'ın Önemli Tarihi Mekanları

Kara Höyük

Kara Höyük köyündedir. Tarlalarla çevrili höyükte bilimsel çalışma yapılmamıştır. Tunç Çağı ve Hitit dönemine ait yerleşime rastlanmıştır. İyi korunmuştur.

İsa Höyük

Malatya-Arguvan karayolu üzerindeki İsa Köydedir. Yoğun olarak Eski Tunç Çağında iskân görmüştür. Bilimsel çalışma yapılmamış olup, iyi haldedir.

Morhamam Höyük

Fırat kenarındaki höyük Morhamam Köyündedir ve Uzunoğlan Höyük diye de bilinir. İlk Tunç Çağından başlayarak iskân görmüştür. Kaçak kazılarla höyük tahrip edilmiştir.

Resirik (Gümüşlü) Köyü

9. ÇEVRE VE ORMAN

Türkiye’de 02.09.1999 tarih 3030 sayılı kanunla kişi başına düşen yeşil alan miktarı büyükşehir belediyeleri haricinde belediye ve mücavir alan sınırları içerisinde 10 m², bu sınırın dışında ise 14 m² olması gerektiği belirlenmiştir. Kişi başına düşen yeşil alanın Elazığ’da 0,4 m², Malatya’da 2,62 m² olduğu dikkate alındığında bölgenin bu standartların oldukça altında olduğu görülecektir (Anonim, 2008c).

Dünyada 3 milyar 952 milyon hektar ormanlık alan olup, kara alanının %30’una tekabül etmektedir. Dünyada bir ülkenin orman bakımından kendine yeterli olabilmesi için topraklarının en az %30’unun verimli ormanlarla kaplı olması gereklidir. Bu oran Türkiye için %27,2’dir. Bu değer dünya normlarına yakındır. Ancak ormanlarımızın %49’u verimsiz ormanlardır. Süratle ülkemizdeki verimsiz ormanların verimli hale getirilmesi gerekmektedir (Anonim, 2007a).

Çevre ve Orman Bakanlığının son yıllarda gerçekleştirdiği başarılı çalışmalar sayesinde ülkemizde ilk kez orman azalması durdurulmuş ve hatta artmaya başlamıştır. Nitekim 20.2 milyon hektar olan orman varlığımız yapılan son envanter çalışmalarında 21.2 milyon hektara çıkmıştır. Ülkemiz, son yıllarda gerçekleştirilen başarılı projelerle, orman ve yeşil alan oluşturma çalışmalarında dünyada ilk sıralara yükselmiştir. Bu, ülkemiz adına sevindirici bir durumdur.

Malatya’nın ormanla kaplı alanı %15,3’tür. Bu değer hem dünya hem Türkiye hem de TRB1 bölge ortalamalarının altındadır. İlimizin dünyanın en önemli kayısı merkezi olması maalesef bu gerçeği değiştirmemektedir. %13 olan kayısı kaplı alanları da kattığımızda oran %28 olmaktadır.

Arguvan’ın orman varlığı yaklaşık %10 oranla Malatya, Türkiye ve Dünya ortalamalarının oldukça altındadır (Tablo 9.1).

Tablo 9.1. İl Merkezi ve İlçelerin Tarım ve Orman Varlığı

	Tarım Alanı (ha)	Orman Ve Fundalık (ha)	Çayır Ve Mera (ha)	Tarım Dışı Arazi (ha)	Yüzölçümü (ha)	Orman Alanı (%)
Merkez	55.092	10.859	26.184	4.665	92.500	11,74
Akçadağ	75.355	8.012	31.938	3.995	119.200	6,72
Arapgir	25.772	6.412	56.186	7.230	97.600	6,57
Arguvan	48.326	10.595	41.773	3.006	107.100	9,89
Battalgazi	17.583	690	1.442	1.585	23.500	2,94
Darende	45.021	548	80.708	9.323	136.800	0,40
Doğanşehir	28.293	16.229	77.913	6.565	124.500	13,04
Doğanyol	2.803	2.750	15.019	2.728	29.600	9,29
Hekimhan	33.803	23.620	11.5320	11.657	190.400	12,41
Kale	1.910	1.331	9.591	6.368	19.400	6,86
Kuluncak	20.528	5.696	32.861	7.315	68.300	8,34
Pütürge	5.420	52.439	48.397	11.844	104.200	50,33
Yazıhan	51.068	3.260	1.529	5.949	50.700	6,43
Yeşilyurt	14.476	6.687	41.562	3.969	50.600	13,22

Kaynak: Malatya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü Kayıtları, 2012

Bununla birlikte Türkiye topraklarının yaklaşık %27'si mera, yayla, kışlak, çayır ve otlaklardan oluşmakta olup bu şartlar Türkiye'ye flora ve fauna zenginliği katmaktadır. Avrupa kıtasının tümünde bitki türlerinin sayısı 12.000 kadar olmasına karşı, bugün Türkiye'de tespit edilen bitki türü sayısı hemen hemen bu sayıya ulaşmaktadır. Bunun 3.000 civarındaki kısmı sadece Türkiye'ye özgü endemik türlerdir. Bütün Avrupa faunasını ve hayvan varlığını oluşturan türlerin sayısı 60.000'e yaklaşırken, sadece Türkiye için bu rakam 80.000 civarındadır.

Malatya ili de fauna ve flora açısından zengin bir coğrafyadır. Çok sayıda endemik bitkiye sahip olan Malatya'da özellikle hoş kokulu adaçaylarından 7 endemik tür bulunmaktadır. Ayrıca, Malatya'da 668 takson bulunmaktadır. Bu taksonlardan 30 familyaya ait 87 cins içerisinde 201 tür ve 203 takson endemik özellik göstermektedir (Anonim, 2013b).

Arguvan Genel Görünümü

10. ARGUVAN'DA GENEL EKONOMİK YAPI

Malatya'nın da içinde olduğu TRB1 bölgesi ihracatının Türkiye ihracatı içindeki payına bakıldığında son 3 yılda 2010 yılında % 0,28, 2011'de % 0,24, 2012'de ise % 0,23 oranlarıyla gerileme seyrinde olduğu görülmektedir. İhracat değerinin artmasına rağmen oranlardaki bu düşüş, ülke ihracatında katma değeri yüksek olan teknoloji yoğun sektörlerin payının artması, bölgenin ise bu alanlarda gelişmemiş olmasından kaynaklanmaktadır (Anonim, 2013b).

Arguvan ekonomisi, tarım ağırlıklı bir yapıya sahiptir. İlçe ekonomisinde, ticaret, sanayi ve hizmetler sektörü sınırlı olarak yer almaktadır. Sanayi sektörünün ilçe ekonomisindeki yeri hemen hemen yok denecek düzeydedir. İlçe sosyoekonomik gelişmişlik açısından Malatya'nın 14 ilçesi arasında 12., Türkiye'nin 872 ilçesi arasında ise 748. sıradadır (Tablo 10.1).

Tablo 10.1. İlçelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıraları

S.N.	İlçe Adı	Sırası
1	Merkez	37
2	Yeşilyurt	353
3	Arapgir	437
4	Battalgazi	493
5	Hekimhan	598
6	Darende	627
7	Doğanşehir	654
8	Akçadağ	675
9	Kuluncak	708
10	Yazıhan	731
11	Kale	744
12	Arguvan	748
13	Doğanyol	750
14	Pütürge	823

Kaynak: DPT, 2004.

Tablodan da görüleceği gibi Arguvan hem il hem de ülkedeki ilçeler sıralamasında oldukça gerilerde yer almaktadır. Türkiye’de, sosyoekonomik gelişmişlik bakımından ilçeler arasında gelirin yanı sıra nüfus yapısı, fiziki durum, sosyal altyapı, girişimcilik, insan kaynakları, eğitim düzeyi, sağlık hizmetlerine erişim, çevre niteliği, istihdam, kadının rolü gibi konularda önemli ölçüde dengesizlikler bulunmaktadır.

Türkiye’nin az gelişmiş ilçelerinin temel sorunları, Arguvan ilçesi için de geçerlidir. Bu sorunların çözümü için insan odaklı bir kalkınma anlayışı doğrultusunda ilçelerin içsel gizil güçlerini harekete geçirecek yerel kalkınma girişimlerinin desteklenmesi, geliştirilmesi, altyapı yatırımlarına kaynak sağlanması ve kırsal kalkınmanın özendirilmesi gerekmektedir.

Malatya ilçelerinin gelişmişlik sıralamasında Arguvan ilçesinden sonra sadece iki ilçe yer almaktadır. Oldukça yeni sayılabilecek Yazıhan, Kuluncak ve Kale ilçelerinin bile gelişmişlik sıralamalarında Arguvan ilçesinden daha önde yer almaları Arguvan yöneticilerini düşündürmesi gereken bir durumdur.

Bölgelerarası gelişmişlik farkı konusunda merkezi yönetime, il ve bölge içi gelişmişlik farkları konusunda ise yerel yönetimlere önemli sorumluluklar düşmektedir. Ancak hem il ve bölge içi, hem de bölgelerarası farkın mevcut durumu dikkate alındığında bu farkın kolay kolay ve sıradan tedbirlerle giderilemeyeceği açıktır. Bunun sağlanması çok daha etkili tedbirler gerektirecektir. Zira yıllardır alınan tedbirler bu farkı azaltmak yerine daha da artırmıştır.

Bu aşamadan sonra yapılması gereken bölgenin derinlikli bir analize tabi tutularak, mevcut kaynakların neler olduğu, bölge potansiyelinin nasıl harekete geçirilebileceği, bunun için neler yapılması gerektiği, bölgeyi bekleyen fırsat ve tehditler ile diğer özelliklerin belirlenmesi daha sonra ise buna yönelik proje ve programların uygulamaya konulmasıdır.

11. TARIM ve HAYVANCILIK

Türkiye’de son on yıllık dönem genel olarak değerlendirildiğinde, tarım ve sanayi sektörlerinin GSYH içerisindeki payının yıllar itibarıyla düşüş eğiliminde olduğu buna karşılık hizmetler sektörünün payının arttığı görülmektedir. 2012 yılı itibarıyla tarım, sanayi ve hizmetler sektörlerinin GSYH içerisindeki payları sırasıyla yüzde 7,9, yüzde 19,3 ve yüzde 61,9 olarak gerçekleşmiştir.

Ülkemizde yaşanan kuraklık sonucu 2007 yılında tarım sektörü önemli oranda küçülme gösterse de 2007-2012 döneminde yıllık ortalama yüzde 2,1 olarak büyümüştür. 2007 yılı dikkate alınmadığında ise, tarım sektöründeki yıllık ortalama büyüme hızı yüzde 3,9 olmaktadır. 2006 yılında yüzde 24 düzeyinde olan tarım sektörü istihdamının toplam istihdamdan aldığı pay, 2012 yılında yüzde 24,6 olarak gerçekleşmiştir. Tarımın GSYH içindeki payı, Plan dönemi başında yüzde 8,3 seviyesindeyken 2012 yılı sonuna gelindiğinde yüzde 7,9’a gerilemiştir (Anonim, 2013a).

11.1. Arazi Varlığı ve Sulanabilirlik Durumu

Malatya’nın toplam 1.241.200 hektar olan arazi varlığının yaklaşık 1/3’ü (425.450 ha) tarımsal amaçlı kullanılabilir arazi özelliğine sahiptir. Tarım dışı alan ise 729.551 ha olup, il arazisinin yaklaşık 2/3’üne tekabül etmektedir. Yaklaşık 25,8 milyon hektar olan Türkiye tarım alanlarının %1,65 kadarı Malatya ili sınırları dâhilinde bulunmaktadır.

Arguvan’ın arazi varlığı ve sulanabilirlik durumu ise il ve ülke ortalamalarıyla karşılaştırmalı olarak Tablo 11.1’de verilmiştir.

Tablo 11.1. Tarım Arazileri ve Sulanma Durumu (ha), 2012

	Toplam Arazi Varlığı (da)	Sulanabilir Arazi Varlığı (da)	Sulanan Arazi Varlığı (da)	Sulanan Arazinin Toplam Arazi Varlığına Oranı(%)
Türkiye	26 013 732	8 500 000	4 900 000	19
Malatya	425 450	391 946	173 389	41
İLÇELER				
Merkez	55 092	49 857	21 666	39
Akçadağ	75 355	73 289	33 447	44
Arapgir	25 772	22 326	2 959	11
Arguvan	48 326	45 025	7 656	16
Battalgazi	17 583	17 583	12 602	72
Darende	45 021	42 265	21 735	48
Doğanşehir	28 293	25 618	9 010	32
Doğanyol	2 803	2 533	1 846	66
Hekimhan	33 803	29 963	12 764	38
Kale	1 910	1 792	1 095	57
Kuluncak	20 528	17 911	8 841	43
Pütürge	5 420	4 895	2 783	51
Yazıhan	51 068	47 748	22 438	44
Yeşilyurt	14 476	11 141	4 575	32

Kaynak: TÜİK 2012 Malatya değerleri Türkiye değerleri ile mukayese edilerek hesaplanmıştır.

Tablo 11.1.'deki veriler dikkate alınarak hesaplandığında Malatya'nın tarım arazisi varlığının %11,3'ünün Arguvan ilçesinde bulunduğu görülecektir. Ancak Arguvan bu arazi varlığının çok az bir kısmında sulama yapabilmektedir.

Tabloda da görüleceği üzere sulanan tarım arazisi varlığının Türkiye ortalaması %19, Malatya ortalaması %41 iken; Arguvan'ın %16'dır. Arguvan sulanan tarım arazilerinin azlığı bakımından Malatya'nın ilçeleri arasında Arapgir'den (%11) sonra ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum, Arguvan'ın tarımsal potansiyelinin değerlendirilmesi açısından oldukça dezavantajlı bir durum oluşturmaktadır. Çünkü sulama olanaklarının yetersizliği Arguvan tarımında ürün çeşitliliğini kısıtladığı gibi ürün verimini de olumsuz etkilemektedir. Nitekim ilçede hububat ekim alanlarının çokluğu ve susuz koşullarda yetişen yöreye özgü kavun çeşitlerinin yaygınlığı sulama olanaklarının kısıtlı olmasından kaynaklanmaktadır.

Sulama sorunu Arguvan'nın tarıma ilişkin en önemli sorunu olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorunu aşmak amacıyla üreticilerimiz yer yer Karakaya Barajı'ndan motopomplarla su çekmek gibi kısmi çözümlere yöneldiler de bu, sorunun çözümüne anlamlı düzeyde katkı yapmamaktadır. Dolayısıyla ilçe için hayati olan sulama sorununun çözümü için daha köklü tedbirlere başvurulmalıdır.

Kırsal alanda yaşayıp tarımla uğraşan nüfusun önemli bir kısmının eğitim düzeyi çok düşüktür. Halen okuma yazma bilmeyen, temel matematiksel işlemleri yapamayan, bilgisayardan faydalanamayan çok sayıda çiftçimiz bulunmaktadır. Bu durum tarım sektöründeki gelişmelerin çiftçilerimize yansımaları zorlaştırmaktadır.

Hem Malatya hem de Arguvan için tarımsal amaçlı sulama stratejik bir öneme sahiptir. Bu yüzden Malatya'da su kaynaklarının artırılması, geliştirilmesi, korunması ve en verimli şekilde kullanılabilmesi için ilgili tüm kurumların girişimiyle uzun vadeli bir projeksiyon geliştirilmelidir.

Ülkemizde mevcut 112 milyar m³ kullanılabilir su kaynağından yararlanma oranı yaklaşık yüzde 39 olup, bu kaynağın 32 milyar m³'ü (yüzde 73) sulamada, 7 milyar m³'ü (yüzde 16) içme ve kullanmada, 5 milyar m³'ü (yüzde 11) sanayide kullanılmaktadır. Ülkemiz, 2013 yılı itibarıyla kişi başına düşen yaklaşık 1.500 m³ kullanılabilir su miktarı ile su kısıtı bulunan ülkeler arasında yer almaktadır. 2030 yılında kişi başına düşen 1.100 m³ kullanılabilir su miktarıyla, Türkiye su sıkıntısı çeken bir ülke durumuna gelebilecektir (Anonim, 2013a).

Yukarıdaki tespitten hareketle kapalı sistem su iletimi ve basınçlı sulama sistemlerinin yaygınlaştırılması ülkemizde suyun daha verimli kullanımı açısından büyük önem arz etmektedir.

11.2 Arguvan'da Bitkisel Üretim

Arguvan'ın bitkisel üretim alanları ve dağılımı ile bitkisel üretim alanlarının il içindeki payları Tablo 11.2'de verilmiştir.

Tablo 11. 2. İlçenin İl ve Ülke ile Karşılaştırmalı Olarak Bitkisel Üretimi (da)

	Arguvan	%	Malatya	%	Türkiye
Tarla Ürünleri	198.425	16,8	1.181.845	0,8	154.644.523
Meyve Ürünleri	18.537	2,2	850.673	2,6	32.129.886
Bağ Alanları	1.095	1,9	57.711	1,2	4.622.959
Sebze Ürünleri	15.374	27,7	55.462	0,7	8.271.142
Nadas	70.000	18,5	855.179	2,0	42.861.366

Kaynak: TÜİK, 2012.

Tablo 11.2. incelendiğinde ilimizdeki ekili tarla alanlarının %16,8'i ile sebze alanlarının %27,7'sinin Arguvan ilçemizde bulunduğu görülecektir. Bu sonuçlar ilimizdeki tarla ürünleri ile sebze ürünleri üretiminin çok önemli bir kısmının Arguvan ilçemizde gerçekleştiğini göstermektedir. Bu anlamda ilçe oldukça önemli bir potansiyele sahiptir.

Bununla birlikte yüksek düzeydeki sebze üretiminin oldukça önemli bir kısmı (%90-95) susuz koşullarda yetiştirilen yöreye özgü kavun üretiminden oluşmaktadır. Bu üretim susuz koşullarda yapıldığı için verimi düşük olup dekar başına verim 300-800 kg düzeylerinde seyretmektedir. Bunun dışında ilçede ticari anlamda sebze yetiştiriciliği yapılmamaktadır.

Arguvan'ın tarla ürünleri üretiminde de benzer bir durum söz konusudur. Malatya'nın önemli tarla ürünleri üretim merkezlerinden biri olan Arguvan'ın bu üretiminin neredeyse tamamı (%96) hububat üretiminden oluşmakta bunun da büyük çoğunluğunu (3/4) arpa üretimi oluşturmaktadır. Malatya'nın tahıl üretiminin dörtte birinden fazlası Arguvan'da üretilmektedir. Bu yönüyle Arguvan Malatya ilinin tahıl ambarı konumundadır. Ancak yukarıda da bahsedildiği gibi bu üretimin büyük kısmı yine susuz koşullarda yetiştirilen arpa üretiminden oluşmaktadır. Tablo 11.3'de Arguvan'ın hububat üretim değerleri Malatya ve Türkiye ile karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Tablo 11. 3. Arguvan'ın Hububat Üretim Değerleri

	Arguvan				Malatya				Türkiye	
	Alan (da)	%	Üretim (Ton)	%	Alan (da)	%	Üretim (Ton)	%	Alan (da)	Üretim (Ton)
Arpa	110.000	34	22.000	44	321.460	1,2	49.261	0,7	27.487.664	7.100.000
Buğday	80.467	11	14.374	12	709.808	1	111.067	0,6	75.296.394	20.100.000

Kaynak: TÜİK, 2012

Tabloda da görüldüğü üzere Malatya'da üretilen arpanın %44'ü, buğdayın ise %12'si ilçede üretilmektedir. Tablo aynı zamanda Malatya'nın Türkiye hububat üretiminde çok önemli bir yere sahip olmadığını da göstermektedir.

11.3. Arguvan'da Kayısı Üretimi

Türkiye, yılda yaklaşık 500.000–800.000 ton taze kayısı ve bunun önemli bir bölümünden 120.000 –180.000 ton kuru kayısı üretimi gerçekleştirmektedir. Diğer bir ifadeyle dünya yaş kayısı üretiminin %20'si, dünya pazarlarına konu olan kuru kayısının ise yaklaşık %80'i Türkiye tarafından sağlanmaktadır. Diğer taraftan Türkiye taze kayısı üretiminin %60'ı, kuru kayısı üretiminin ise %80'i Malatya ili tarafından gerçekleştirilmektedir. Arguvan'ın 2012 yılına ait kayısı üretim değerleri, merkez ve diğer ilçelerle karşılaştırmalı olarak verilmiştir (Tablo 11.4).

Tablo 11.4. Malatya'nın 2012 Yılı Kayısı Üretim Değerleri

İlçe Adı	Toplu Meyve Alanı (Dekar)	Toplam Ağaç Sayısı (Adet)	Taze Kayısı Üretimi (Ton)	Taze Tüketilen Kayısı Miktarı (Ton)	Kurutmalığa Ayrılan Miktar (Ton)	Kuru Kayısı Üretimi (Ton)
Merkez	116.000	1.198.000	116.820	6.520	110.300	26.200
Akçadağ	162.000	1.384.500	138.810	9.500	129.310	30.750
Arapgir	2.600	20.650	608	200	408	100
Arguvan	15.250	164.350	15.150	1.000	14.150	3.350
Battalgazi	58.000	575.750	57.640	3.640	54.000	13.000
Darende	110.000	1.272.500	126.082	6.550	119.532	28.000
Doğanşehir	40.700	453.200	38.268	5.368	32.900	7.750
Doğanyol	15.200	192.250	17.616	916	16.700	4.000
Hekimhan	77.250	780.500	69.350	5.650	63.700	15.000
Kale	16.100	179.700	17.300	2.300	15.000	3.500
Kuluncak	36.000	362.500	26.605	1.400	25.205	6.000
Pütürge	18.000	203.500	16.095	1.000	15.095	3.550
Yazıhan	48.500	517.500	55.200	2.800	52.400	12.300
Yeşilyurt	27.200	340.500	30.000	2.700	27.300	6.500
İl Toplamı	742.800	7.645.400	725.544	49.544	676.000	160.000

Kaynak: İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü kayıtları.

2012'de Malatya'da üretilen 725.544 ton taze kayısı üretiminin 15.150 tonu Arguvan'da üretilmiştir. Bu rakamla Arguvan Malatya kayısı üretiminde Arapgir'den sonra en az üretime sahip ilçedir. İlin meyve alanlarının sadece %2,2'si Arguvan'da bulunmaktadır. Bu alanın da %82'si kayısı üretim alanlarından oluşmaktadır. İlçede kayısı da dâhil meyveciliği sınırlayan en önemli kısıt sulama imkânlarının az oluşudur.

Bütün bunlardan hareketle Arguvan'ın bitkisel üretim paterninin tek boyutlu bir üretimden oluştuğu söylenebilir. İlçede tahıllardan arpa (%96), sebzelerden kavun (%95), meyvelerde ise kayısının (%82) baskın olduğu bir üretim paterni söz konusudur.

11.4. Kayısı Üretiminde Değer Zinciri

BİLSAM Araştırma Merkezi, Malatya Araştırmaları Birimi tarafından gerçekleştirilen ve "Malatya Kayıscılığının Sorunları ve Çözüm Önerileri" temalı ve ilgili tüm kesimlerin temsilcilerinin katıldığı bir çalışmada yapılan değerlendirmeler sonucu kayısının değer zinciri tahmini olarak aşağıdaki gibi belirlenmiştir (Tablo 11.5) (BİLSAM, 2009).

Tablo 11.5. Kayısıda Değer Zinciri

	Alış (\$/Ton)	Masraf (\$/Ton)	Satış (\$/Ton)	Kar (\$/Ton)	Kar (%)
Üretici	-	1500	2200	700	46
Aracı/Tüccar	2200	30	2300	70	3
İşletmeci – İhracatçı	2300	300	3000	400	15
Yurtdışı İthalatçı	3000	150	3300	150	5
Dış İşletmeci-Üst Toptancı	3300	500	4500	700	18
Yurtdışı Perakendeci	4500	1000*	12000	6500	118
Tüketici	12000				

Kaynak : BİLSAM AR-GE Birimi

Not: III. Kalite kayısı, 2009 Haziran tahmini fiyatları (ABD Piyasası)

*Bu gider kayısıya yapılan masraf olmayıp, tahmini market giderleridir.

Tablo 11.5. incelendiğinde masraflı ve emek yoğun bir tarım şekli olmasına rağmen, kayısı üreticisinin normal dönemlerde kayısı üretiminden yeterli düzeyde kâr sağladığı söylenebilir. Dahası işletme büyüklüğü optimal seviyeye ulaştıkça (en az 30 da ya da 300 ağaç), mekanizasyon imkanları arttıkça maliyetler düşeceğinden üreticilerin kâr oranları daha da artacaktır. Ancak kayısıya harcanan emek düşünüldüğünde diğer tarafların kâr marjının üretici kârına kıyasla yüksek olduğu görülmektedir. Değer zinciri içindeki üretici payını arttırmak için çaba gösterilmeli, çareler aranmalıdır. Kaldı ki kayısı ağaçları her yıl aynı oranda ürün vermemekte sık sık don zararlarına maruz kalmaktadır.

Tabloda en dikkat çekici diğer bir boyut ise yurtdışı perakendeci karının oldukça yüksek oluşudur. Bu rakamlara göre Malatya kuru kayısının kilosu yurt dışı marketlerde 12 \$'a satılmakta ve perakendeci her kilogram kayısıda 6,5 dolar kâr elde etmektedir. Fakat bunun yanı sıra Amerikalılar kendi ürettikleri kuru kayısının kilosunu marketlerde 15 \$'a satmaktadırlar. Ancak marketlerin kâr oranının bu kadar yüksek olması kayısıda rantın büyük kısmının onlara gittiği anlamına gelmez. Zira her marketin satacağı kayısı miktarı genel olarak birkaç tonu geçmeyecektir. Bu durum dikkate alındığında kayısı rantının önemli bir kısmının ciddi düzeylerde sürüm yapan yurtiçi ve yurtdışı işletmeciler tarafından paylaşıldığı söylenebilir.

Kayısının pazarlanması ve tüketimiyle ilgili temel hedef; kayısıyı üreticinin, aracının, ihracatçının, ithalatçının ve perakendecinin makul düzeyde kar elde ettiği, tüketicinin ise makul fiyata tüketebildiği bir ürüne dönüştürmek olmalıdır.

Bununla birlikte sadece kayısıya odaklanmak ve kayısının sorunları çözüldüğünde her şeyin hallolacağı gibi bir izlenim oluşturmak, ilimizin çok ihtiyaç duyduğu bilişim teknolojileri gibi bazı alanların ihmal edilmesine yol açmaktadır.

Tarımdan sonra sanayi, şimdilerde ise bilgi çağına geçildiği dikkate alınarak ilimizin çağa uyumlu alanlarda öne çıkması için çalışmalar hızlandırılmalıdır. Bu yapılmadığı takdirde kayısı gibi önemli bir ürünümüzün faydadan çok zararını görmek zorunda kalabileceğimiz unutulmamalıdır. Kayısıyı çok daha fazla üretsek ve çok daha yüksek fiyata satsak dahi ilimize katacağı katma değer diğer alanlarla kıyaslandığında sınırlı olacaktır. Günümüzde, ekonomisini tek çeşit bir tarımsal üretim üzerine bina eden ülke ya da il hemen kalmamıştır.

Tablo 11.6. Malatya'da Yetiştirilen Bazı Bitkisel Ürünlerin Son 5 Yıllık Maliyet - Kâr Analizi

ÜRÜNLER	Ort. Verim (kg/da)	2008 Yılı		2009 Yılı		2010 Yılı		2011 Yılı		2012 Yılı		5 Yıllık Ortalama	
		Masraf (TL/da)	Net Kâr (TL/da)	Masraf (TL/da)	Net Kâr (TL/da)	Masraf (TL/da)	Net Kâr (TL/da)	Masraf (TL/da)	Net Kâr (TL/da)	Masraf (TL/da)	Net Kâr (TL/da)	Masraf (TL/da)	Net Kâr (TL/da)
Buğday (Susuz) / Saman	220/150	173,14	35,864	170,72	-32,22	170,04	-19,84	186,75	2,75	200,45	21,05	180,2	1,5
Buğday (Sulu) / Saman	370/400	245,96	95,74	256,78	4,22	260,21	18,99	282,15	31,85	306,58	132,43	270,3	56,6
Arpa (Susuz) / Saman	240/140	168,15	25,348	163,54	-33,94	163,24	-26,44	179,6	-23,6	193,30	9,5	173,6	-9,8
Arpa (Sulu) / Saman	380/400	237,28	60,72	244,62	-35,82	249,06	-29,06	270,6	-19,6	293,93	102,08	259,1	15,7
Nohut / Saman	125/125	157,68	29,82	163,20	20,55	171,49	37,26	198,85	123,65	227,40	241,35	183,7	90,5
K. Mercimek / Saman	120/125	166,64	227,11	168,73	63,77	179,30	51,96	199,95	29,05	213,10	46,9	185,5	83,8
Fasulye / Saman	200/200	364,88	129,12	393,03	92,98	412,86	91,14	443,45	96,55	475,35	204,65	417,9	122,9
Mısır (Silaj)	5000	358,40	91,6	365,56	134,44	396,03	203,97	428,6	221,4	473,95	426,05	404,5	215,5
Fiğ (Sulu) / Kuru Ot	400	134,52	1,48	136,60	-36,60	140,86	-40,86	155,75	-15,75	176,80	43,2	148,9	-9,7
Yonca (Kuru Ot)	1200	395,40	24,6	414,70	-54,70	440,74	-80,74	472,05	7,95	554,00	166	455,4	12,6
Ş. Pancarı	5000	549,96	50,04	561,28	38,72	582,34	92,66	608,45	41,55	647,50	27,5	589,9	50,1
Salatalık	2500	613,04	386,96	661,85	663,15	728,29	1021,72	788,1	911,9	907,50	1342,5	739,8	865,2
Biber	1750	705,44	274,56	750,79	421,71	797,42	42,59	850,8	1249,2	977,90	772,1	816,5	552,0
Patlıcan	2500	610,24	264,76	646,36	653,64	695,95	554,05	749,6	675,4	858,00	1267	712,0	683,0
Domates	3500	676,88	233,12	716,05	543,95	765,08	984,92	823,3	996,7	931,70	1063,3	782,6	764,4
Lahana	3500	577,20	682,8	602,06	727,94	635,18	1114,82	679,2	1105,8	773,30	976,7	653,4	921,6
Kavun	2000	379,06	420,94	394,85	505,15	413,51	826,49	456,4	443,6	520,90	479,1	432,9	535,1
Karpuz	3250	398,10	251,9	414,40	365,60	436,37	1383,64	460,8	26,7	515,40	199,6	445,0	445,5
Kayısı (kg/ağaç)	100	577,68	422,32	599,35	400,65	650,22	649,78	670,35	629,65	726,70	373,3	644,9	495,1
Elma-Armut (kg/ağaç)	75	521,63	603,37	547,03	427,97	588,42	1005,33	637	1238	694,50	3430,5	597,7	1341,0
Ceviz (kg/ağaç)	30	496,57	873,37	521,11	1728,89	556,87	1993,13	583,7	2116,3	635,45	2364,55	558,7	1815,2
Kiraz-Vişne (kg/ağaç)	40	538,46	1461,54	571,10	1738,90	614,69	1785,31	646,95	2553,05	695,25	1864,75	613,3	1880,7
Şeftali (kg/ağaç)	50	466,76	1008,24	498,21	1326,79	533,55	966,45	564,55	1035,45	604,80	2695,2	533,6	1406,4
Bağ (kg/dk)	500	334,72	245,28	348,18	116,82	378,22	246,78	405,7	344,3	441,35	508,65	381,6	292,4

Kaynak: İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü 2008-2012 yılları maliyet fiyat ve verim cetvellerinden yararlanılarak düzenlenmiştir.

11.6. Bitkisel Üretimde Kârlılık Durumu ve Analizi

Malatya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün 2008-2012 yıllarına ait maliyet fiyat ve verimle ilgili verileri dikkate alınarak gerçekleştirilen hesaplamalarda bazı bitkisel ürünlerin son 5 yıla ait kârlılık durumları Tablo 11.6'de verilmiştir.

Tablo 11.6. bir bütün olarak değerlendirildiğinde;

1. Susuz koşullarda yapılan hububat tarımı (buğday, arpa) Malatya şartlarında karlı bir üretim şekli değildir. Sağladığı tek avantaj çiftçi ailesinin kendi emeğini gelire dönüştürmesidir. Sulu koşullarda yapılan hububat tarımı da kısmen kârlı bir üretim şeklidir. Malatya koşullarında hububat üretiminde kârlılığı artırmanın en önemli yolu birim alandan elde edilen verimi artırmaktan geçmektedir.
2. Baklagil tarımı (nohut, mercimek, fasulye) nispeten karlı bir üretim şeklidir. Baklagillerin toprağa azot bağladığı da dikkate alındığında özellikle münavebeye dâhil edilmesi anlamlı olacaktır.
3. Yem bitkileri (fiğ, mısır, yonca) teşvik desteği kapsamında olduğu ve hayvancılıkta kaba yem ihtiyacının karşılamadaki önemi de düşünüldüğünde üreticilerin özellikle gündeme alması anlamlı olacaktır. Ayrıca yem bitkileri ekim alanlarının oranı bir bölgenin tarımsal gelişmişliğinin göstergelerinden biri olarak kabul edilmektedir.
4. Şeker pancarı (endüstri bitkisi) ekim alanlar ilimizde her geçen gün azalmaktadır. Bu durum önemli oranda kârlılık oranının düşük olmasından kaynaklanmaktadır.
5. İlimizde sebze (salatalık, domates, patlıcan, biber, lahana , kavun , karpuz) üretimi tabloda da görüldüğü gibi oldukça karlı görünmektedir. Üreticilerimiz bu hususu dikkate almalıdır.
6. Meyvecilik (kayısı, elma, armut, ceviz, kiraz, vişne, üzüm) ilimizdeki en karlı tarımsal üretim çeşidi olarak ortaya çıkmaktadır.

11.7. Arguvan'da Hayvansal Üretim

Arguvan'ın hayvansal üretim düzeyi il ve ülke ile karşılaştırmalı olarak Tablo 11.7'da verilmiştir.

Tablo 11. 7. İlçenin İl ve Ülke ile Karşılaştırmalı Olarak Hayvan Varlığı (Adet)

	Arguvan	%	Malatya	%	Türkiye
Büyükbaş Hayvan	10.480	8,2	127.728	0,9	14.022.347
Küçükbaş Hayvan	38.391	14,5	265.254	0,7	35.782.519
Yumurta Tavukçuluğu	13.256	3,5	378.843	0,4	84.677.290
Et Tavukçuluğu	40.100	2,9	1.401.026	0,8	169.034.283
An Kovanı	8.350	9,9	84.659	1,3	6.348.009
Su Ürünleri Üretimi (Ton)	1.470	49,5	2970	3,0	100 239

Kaynak: TÜİK,2012

Tablo 11.7. incelendiğinde ilimizdeki büyükbaş hayvan varlığının %8,2'si, küçükbaş hayvan varlığının yaklaşık %15'i ve su ürünleri üretiminin yaklaşık %50'sinin Arguvan ilçesinde gerçekleştirildiği görülecektir. Su ürünleri üretiminin bu boyutlarda olması Karakaya Barajının ilçeye sunduğu kafes balıkçılığı imkânından kaynaklanmaktadır. Son yıllarda Tarım Bakanlığının su ürünlerini teşvik edici uygulamaları su ürünlerinin hızlı bir şekilde artmasına neden olmuştur. Malatya su ürünleri üretiminin yarısının Arguvan ilçesinde gerçekleştiriliyor olması ilçe ekonomisi açısından oldukça önemlidir.

İlçe bu rakamlarla ilimizde su ürünleri üretiminde %50 oranıyla birinci, küçükbaş hayvan varlığı bakımından ise %14,5 oranıyla Arapgir'den (%15,7) sonra ikinci sırada gelmektedir. Bunlar önemli başarılar olup daha da geliştirilmeye açık alanlardır.

Arapgir ve Arguvan birbirlerine komşu ve özellikle su ürünleri, küçükbaş hayvancılık ve kültür turizmi açısından yoğun etkileşim halinde olan ilçelerdir. İlimizin küçükbaş hayvan varlığının üçte birinden fazlası bu bölgede bulunmakta, yine su ürünleri üretiminin üçte ikisinden fazlası bu ilçelerde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca her iki ilçede özellikle kültür turizmi açısından ciddi potansiyele sahiptir. Bu bakımdan bu iki ilçede özellikle ilgili açılardan işbirliği yapmalı ve kamu kaynakları ve kurumlarınca beraberce desteklenmelidir.

11.8. Tarımsal Gelişim İçin Alınacak Bazı Tedbirler

1. Her şeyden önce Arguvan'ın sulanan arazi varlığını artırmaya yönelik tedbirler alınmalı, sulama imkânları artırılmalı, bunun için bölgedeki dere, ırmak ve çaylardan daha fazla istifade edilmeli, gerekirse baraj ve göletler yapılmalıdır. Sulama imkânlarının geliştirilmesi Arguvan için birinci öncelikli mesele olarak ortada durmaktadır.
2. Arguvan'da yem bitkileri üretimi hayvancılık sektörünün gelişmesi için yeterli değildir. Toplam ekili tarla alanları içerisinde yem bitkisi (yonca, korunga, mürdümük, fiğ ve silajlık mısır) ekim alanı 2.784 da'dır (TÜİK 2012). Ekili tarla alanları içerisinde bu oran %1,4'e tekabül etmektedir. Oysa ilimizde ekili tarla alanları içerisinde yem bitkileri oranı %8,6'dır. Tarımda gelişmiş ülkelerde tarla alanları içerisindeki yem bitkileri ekim oranı %25–50 arasında değişmektedir. Bu durum tarımda gelişmişliğin bir göstergesi kabul edilmektedir. İlçede bu oran çok düşüktür. Bu durum Tarım Bakanlığınca başlatılan ve 2001 yılından beri yem bitkilerini artırmaya yönelik destekleme projelerinden üreticilerin yeterince yararlanmadığını göstermektedir. Bu oranları artırmak için yem bitkileri ekimi daha çok teşvik edilmelidir.
3. Çok sayıda ve dağınık yapıdaki parsellerden oluşan tarım işletmelerinde bütünlüğün sağlanması, arazi parçalanmasının önüne geçilmesi ve iyi işleyen bir tarım arazisi piyasasının tesis edilmesine yönelik hukuki ve kurumsal düzenlemeler yapılmalıdır.
4. Mevcut su iletim ve dağıtım tesislerinde toprak kanallar ile klasik sistemler yenilenerek kapalı sisteme geçiş hızlandırılmalı ve tarla içi sulamalarda modern sulama yöntemleri yaygınlaştırılmalıdır.

5. Tarımsal destekler, tarım havzaları ve parselleri bazında, sosyal amaçlı ve üretim odaklı olarak düzenlenmeli, desteklerde çevre ile bitki, hayvan ve insan sağlığı dikkate alınmalı, tarımsal desteklerin etkinliği izlenerek değerlendirilmelidir. Ayrıca, tarım sigortalarının kapsamı genişletilerek yaygınlaştırılmalıdır.
6. Tarımsal ürün ihraç pazarları geliştirilerek, talebe uygun nitelik ve nicelikteki ürünlerin ihracatına yönelik destek programları uygulanmalıdır.
7. Gıda güvenliğini temin edecek, ürün piyasalarında ve çiftçi gelirlerinde istikrar sağlayacak etkin stok yönetimi, üretim, pazarlama ve tüketim zincirinde kayıpların azaltılması, piyasaların düzenlenmesine ilişkin idari ve teknik kapasitenin güçlendirilmesi ve dış ticaret araçlarının etkin kullanılması hususlarında iyileştirmelere gidilmelidir. Üretici örgütlerinin pazara erişimi kolaylaştırılmalıdır.
8. Tarım ve sanayi işletmelerinin işbirliği ve entegrasyonu sağlanmalı, yerel ve geleneksel ürünlerin katma değerini ve ihracata katkısını artıracak tedbirler alınmalı, tarımsal bilgi sistemlerinin, ortak kullanıma izin verecek şekilde entegrasyonu sağlanmalıdır.
9. Tarım sektörüne yönelik mesleki ve teknik eğitim ile yayım konularında bilgi ve iletişim teknolojilerinden etkin bir şekilde faydalanılmalıdır.
10. Katma değeri yüksek ürünlerin geliştirilmesine, gen kaynaklarının korunmasına, ıslah çalışmalarına, nanoteknoloji ve biyoteknolojiye yönelik araştırmalara öncelik verilmeli, tarım ve gıda odaklı teknoparklar ile sektörel teknoloji platformlarının tesis edilmesi sağlanmalıdır.
11. Topraksız tarım, organik tarım, iyi tarım, örtü altı tarım vb. uygulamalar özendirilmelidir.
12. Tarım ve gıda işletmelerinin güvenilir üretim için hijyen mevzuatına uyum süreci, modernizasyon yatırımlarıyla hızlandırılmalı ve bu amaçla söz konusu işletmelerin finansman ihtiyacına yönelik kaynak ve mekanizmalar çeşitlendirilmelidir.
13. Tarım ve işlenmiş tarım ürünlerinde güvenilirliğin denetimi etkinleştirilmeli, akredite bir kontrol ve denetim sistemi oluşturulmalı, genetiği değiştirilmiş organizma içerenler başta olmak üzere ileri teknoloji kullanılarak üretilmiş ürünlere yönelik biyogüvenlik kriterleri etkin olarak uygulanmalıdır.
14. Hayvancılıkta etçi tip sığır ve koyun yetiştiriciliğinin geliştirilmesine ağırlık verilmelidir. Uygulanan sağlık politikaları İşletme Odaklı Koruyucu Veteriner Hekimlik Sistemi ve hayvan refahını da içerecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.
15. Kültür ırkı hayvan sayısının artırılması ve suni tohumlamanın yaygınlaştırılması özendirilmeli, hali hazırda Türkiye ortalamasının altında olan hayvan başına süt ve et verimi yükseltilmelidir.
16. Çayır ve mera alanlarının tespit, tahdit, tasnif ve ıslah çalışmaları hızlandırılmalı, daha etkin ve verimli kullanımı sağlanmalı, yem bitkisi ihtiyacı üretim ve ürün çeşitliliğindeki artışla karşılanmalıdır.
17. Su ürünleri yetiştiriciliğinde, çevresel sürdürülebilirlik gözetilerek, ürün çeşitliliği ve markalaşma ile uluslararası pazarlarda rekabet edebilirliğin artırılması sağlanmalıdır.
18. Malatya'da büyükbaş hayvancılıkta suni tohumlama uygulaması oldukça iyi seviyeye ulaşmıştır. Ancak yerli hayvanların önce melez, sonra genetik değeri yüksek kültür ırklarına dönüşümünün çok uzun zaman alacağı dikkate alınarak bu uygulama devam ettirilmelidir.

19. Hayvancılık üretim girdilerinin %60-70'ini oluşturan yem giderleri, hayvancılığın gelişimini olumsuz etkilemektedir. Bu alandaki destekleme uygulamalarına devam edilmelidir. Ayrıca, mera ıslah ve düzenlemeleri de bu konuda büyük önem taşımaktadır. Çünkü en ucuz yem ancak meradan sağlanabilmektedir. Bu anlamda özellikle modern süt sığırcılığı ve sığır besiciliği işletmesi kurmak isteyen çiftçilere hibe şeklinde destekler sağlanmalıdır.
20. Malatya'da çiftçilerin ürettiği süt ve süt mamullerinin değer fiyata satılamaması da oldukça önemli bir sorundur. Bu durum en temelde ildeki çiftçilerin gelişmiş bir örgütlenme yapısına sahip olmamasından kaynaklanmakta ve hemen tüm ürünlerde pazarlama sorunlarının yaşanmasına yol açmaktadır.
21. Tarım ve Hayvancılığa verilen teşvikler gerek icra kuruluşlarındaki uzmanların gerekse de yararlanacak üreticilerin takip edemeyeceği kadar karmaşık ve çok başlıklı hale gelmiştir. Bu durum teşviklerden etkin bir şekilde faydalanmayı zorlaştırmaktadır, bu yüzden uygulama daha sade ve daha anlaşılır hale getirilmelidir.
22. Tarımsal yayımdan sorumlu kuruluşlar tarımda ve tarımsal işlemlerde yaşanan hızlı değişimi de dikkate alarak yayım çalışmalarını daha sistematik ve daha yaygın hale getirmelidir. Bu konuda WEB siteleri, çiftçi mektupları, TV programları, tarla gösterileri, lider çiftçilere yönelik panel, konferans, çalıştay vb tekniklerden daha etkin yararlanılmalı ve bu konuda yapılanlar bir paket program olarak kamuoyuna ve çiftçilere duyurulmalıdır.
23. Tarımsal üretimin kalite ve miktar olarak artırılması için yeni tür ve yöntemlerin tanıtıldığı demonstrasyon bahçeleri/tarlaları, model işletmeler, seralar ve/veya çiftlikler oluşturulmalıdır.
24. Özel ağaçlandırma uygulamaları ile orman vasfını kısmen ya da tamamen kaybetmiş arazilerin de badem, ceviz, alıç, böğürtlen vb. başta olmak üzere orman meyveleri ile özel müteşebbisler eliyle ağaçlandırılmalı ve böylelikle ekonomiye kazandırılmalıdır.
25. Pazarlama alanında uygulanabilecek ortak tedbirlerin en önemlisi, bölge üreticisinin pazarlama gücünün artırılması için birleşmeye/kooperatifleşmeye önem verilmesidir. Ancak, tek başına birleşme/kooperatifleşmenin de etkin olmadığı, bölgede yürütülen saha çalışmaları sırasında sıklıkla belirtilmiştir. Özellikle önceki yıllarda oluşturulan bu çeşit ortak hareketlerin profesyonel olarak yürütülmesi ve sürdürülmesinde yaşanan sorunlar, başarısız örneklerle sonuçlanmıştır. Genel olarak bölgede ortak hareket etmekte yaşanan sorunlarla birlikte, bölge üreticileri birlik ve kooperatif gibi yapılara sıcak bakmamaktadırlar. Dolayısıyla, başarılı olabilecek örnek birlik veya kooperatiflerin yönetim (idare, muhasebe, teknoloji kullanımı vb.) ve sürdürülebilirlik (mali yönetim, pazarlama, vb.) eğitimleri ve sürekli danışmanlık ile desteklenmesi ve kendine yetebilir hale getirilerek ortak üretici hareketlerinin özendirilmesi gerekmektedir.
26. Verimin artırılmasında bir diğer önemli unsur ırk ıslahıdır. Bölge üreticisinin et ve süt verimi bol olan ırklara yönelmesi hayvancılık gelirlerini artıracaktır.
27. Bölge hayvancılığında bilinçlenmenin sağlanabilmesi için, model olabilecek büyük entegre tesislerin açılması da önemlidir. Türkiye genelinde büyükbaş hayvancılıkta sürülerin %67'sinin, küçükbaş hayvancılıkta ise sürülerin yaklaşık %47'sinin 20 baştan küçük büyüklükte olduğu göz ardı edilmeden, orta büyüklükteki sürülerin gelişimi için gereken stratejiler (faizsiz kredi, vb.) uygulanmalıdır.

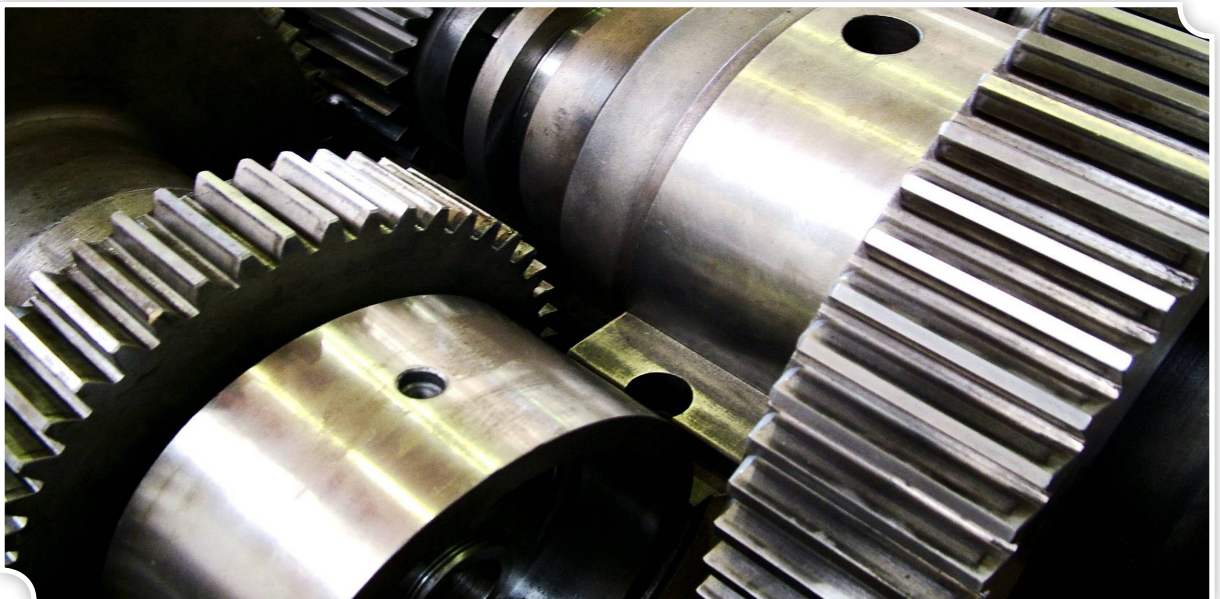
12. ARGUVAN'DA SANAYİ ve MADENCİLİK

Malatya küresel rekabet endeks değeri açısından iller arasında 39., inovasyon yeteneği açısından 34., girişimcilik yeteneği açısından 41., teknolojik altyapı endeks değeri açısından ise 57. sıradadır. Oysa Malatya gibi illerin iç bölgelerde bulunma, liman ve arz merkezlerine uzaklık gibi dezavantajlı durumları ancak girişimcilik, yenilikçilik vb. alanlarda ortaya koyacağı ekstra başarılarla aşması beklenir.

İl ekonomisi çoğunlukla orta-düşük teknolojiye gıda ve imalat sanayiye ve birincil (tarım, tekstil vs.) sektör ürünlerine dayanmaktadır. Mevsimsel etkilere ve krizlerin etkilerine açık bu sektörler sürdürülebilir gelir açısından risklidirler. Dolayısıyla, katma değeri yüksek ürünler üretebilmek ve ihraç edebilmek için bölgede yenilikçiliğin geliştirilmesi ve ileri teknolojiye dayalı üretimin artırılması gerekmektedir. Bu anlamda yenilikçiliğin gelişmesi için kamunun öncü olduğu program ve projeler etkili olabilir, zira bölgedeki imalat sektörü işletmelerinin yaklaşık %30'u Ar-Ge faaliyetlerine belirli bir bütçe ayırmaktadır (Anonim, 2013b).

Arguvan ilçesinde sanayi adına kayda değer bir faaliyet mevcut değildir. 2011 yılında yaklaşık 8.000 m² bir alan sanayi bölgesi olarak belirlenmiş ve bu arazi üzerinde demirci, mobilyacı, marangoz, doğramacı, kaynakçı, oto tamircisi, elektrikçi vb. temel sanayi işlemlerine yönelik işyeri inşaatları başlamıştır.

Arguvan ilçesi özellikle kömür, bakır ve bentonit kaynakları konusunda önemli rezervlere sahiptir. Hâlihazırda kömür ve bakır üretimi yapılmaktadır. Bununla birlikte ilçenin yer altı kaynakları hakkında yeterli bilimsel ve teknolojik çalışmalar henüz yapılabilmemiş değildir (Anonim, 2013c).

13. ARGUVAN'DA ULAŞIM

Türkiye’de yurt içi yük taşımacılığında karayollarının payı yüzde 90, yolcu taşımacılığında ise yüzde 95’dir. Sektörde küçük bir paya sahip olan deniz yolu yük taşımacılığının payı yüzde 2,8 seviyesindedir. Yurt dışı yük taşımalarında denizyolu, yolcu taşımalarında ise havayolu ağırlığını korumaktadır. Demiryolu yoğunluğu açısından Türkiye, AB üyesi ülkelerle karşılaştırıldığında en az yoğunluğa sahip ülkedir (Anonim, 2008a).

Bütün yerleşim alanları için ulaştırma ve erişilebilirlik gelişmenin temelini oluşturur. İlke basit ve açıktır: Ulaşamadığınız yeri geliştiremezsiniz. Zira toplumsal kalkınmanın itici gücü olan bilgi ve kültür yönetiminin, sanat faaliyetlerinin, enerji üretiminin, sanayileşme ve turizm ihtiyaçlarının alt yapısını ulaştırma sektörü oluşturmaktadır.

Ulaştırmanın gelişimi, doğrudan ekonomik gelişme ile ilgilidir. Ülkelerin gelişmişlik düzeyi ile ulaşım sistemlerinin etkinliği arasında doğrusal bir ilişki vardır. Gelişmiş ülkeler yalnızca karayollarını değil bütün taşımacılık sistemlerini teknoloji ışığında düzene koymakta elektrik, su, yağmur suyu, ısıtma ve çöp toplama gibi alt yapı ihtiyaçlarını ulaştırma sistemleriyle birlikte tasarlamaktadırlar.

Malatya, Doğu Anadolu’dan batı bölgelere, Akdeniz’e ve Güneydoğu’ya giden yolların geçiş merkezi olması nedeni ile karayolları bakımından gelişmiştir. Malatya’da bulunan devlet yolları toplam uzunluğu 468 km, il yolları toplam uzunluğu 454 km, bölünmüş yol toplam uzunluğu ise 225 km’dir (Anonim, 2010a). Bu verilere göre Türkiye’deki devlet yollarının %1,5’i, il yollarının %1,9’u, bölünmüş yolların ise %1,6’sı ilimizde bulunmaktadır. Bu rakamlar, bölge ve Türkiye ortalamalarıyla kıyaslandığında Malatya’nın iyi bir ulaşım ağına sahip olduğu söylenebilir.

Arguvan ile il merkezi arasında sadece karayolu ulaşımı mevcut olup, düzenli çalışan ulaşım araçları mevcuttur. İlçe merkezinin Malatya ile bazı il merkezleri ve diğer ilçelere olan uzaklıkları Tablo 14.1’de verilmiştir.

Tablo 14.1. Arguvan’ın İlçelere, Komşu İllere ve Önemli Merkezlere Uzaklığı

İl Adı	Uzaklık (Km)	İlçe Adı	Uzaklık (Km)
Ankara	645	Merkez	66
İstanbul	1.090	Akçadağ	90
İzmir	1.335	Arapgir	58
Bursa	1.047	Arguvan	-
Adana	440	Battalgazi	65
Antalya	1082	Darende	161
Elazığ	109	Doğanşehir	117
Diyarbakır	266	Doğanyol	169
Adıyaman	195	Hekimhan	42
Kahramanmaraş	272	Kale	109
Sivas	205	Kuluncak	71
Erzincan	242	Pütürge	139
Tunceli	248	Yazıhan	43
Kayseri	322	Yeşilyurt	70

Kaynak: BİLSAM Ar-Ge Birimi

14. İSTİHDAM VE İŞSİZLİK

14.1. Türkiye’de İstihdam, İşsizlik ve Yoksulluk

Türkiye’de her yıl yaklaşık 800 - 850 bin kişi çalışabilir çağ nüfusuna katılmaktadır. Yine bu sayının yaklaşık yarısı yani 400–450 bin kadarı çalışma hayatına girmektedir. Her yıl yaklaşık 150-200 bin kişinin tarım sektöründen sanayi ve hizmet sektörüne kaydığı da dikkate alınırsa, Türkiye’nin var olan işsizliği şimdiki düzeyinde tutmak için dahi her yıl ortalama 600-700 bin kişiye iş üretmesi gerekmektedir. Bu sayının yakalanması işsizlik oranını sabit tutacak, altına düşülmesi işsizlik oranını artıracak, üzerine çıkılması ise işsizlik oranını azaltacaktır.

Mevcut durumdaki yaklaşık 3 milyon işsiz varlığı da dikkate alınırsa işsizlik sorununu çözebilmesi için Türkiye’nin 10 yıl süreyle her yıl bir milyon kişiye iş üretecek bir projeksiyon geliştirmesi gerekmektedir. Oysa Türkiye 2003–2010 yılları arası her yıl ortalama 550 bin kişi istihdam edebilmiştir. Bununla birlikte 2011 ve 2012 yıllarında bir milyon hedefi yakalanmıştır.

Tarım sektöründe istihdamın azalması sonucunda ve 2001 krizinin etkisiyle işsizlik oranı 2000 yılında yüzde 6,5 iken, 2005 yılında yüzde 10,3’e, 2008 yılında yüzde 13,6’ya, 2009’da ise yüzde 15,5 seviyesine yükselmiştir. Ancak, son iki yılda işsizlik oranında belirgin bir gerileme görülmüş ve bu oran yüzde 10’un altına düşmüştür. Genel işsizlikten yaklaşık iki kat daha fazla olan genç işsizlik ise hala önemini korumaktadır.

2012 yılı itibarıyla Türkiye’de toplam iş gücü 27 milyon 812 bin, toplam istihdam ise 25 milyon 367 bin kişidir. 2 milyon 541 kişi ise işsizdir. Buna göre toplam işsizlik oranı %9,1; tarım dışı işsizlik oranı %11,4; genç nüfus işsizlik oranı ise %18,1’dir.

Yine 2012 itibarıyla Türkiye’de işgücüne katılım oranı %50,7’dir. Ülkemizde 15 yaş üstünde yaklaşık 54 milyon kişi var olup bunlardan 27 milyonu işgücü piyasasının dışındadır. İşgücüne dâhil olmama sebepleri ise %14,8’i için eğitim – öğretim, %14,4’ü için emeklilik, %12,6’sı için çalışamaz halde olmak, %44,6’sı için ev işleriyle meşguliyet, %7,2’si çalışmaya hazır olup iş aramak olarak belirlenmiştir (TÜİK, 2012).

Kalkınma Bakanlığı tarafından hazırlanan ve 2014-2018 dönemini kapsayan onuncu beş yıllık plana göre önümüzdeki yıllara yönelik istihdam, işsizlik vb. alanlarla ilgili öngörüler Tablo 15.1’ de verilmiştir.

Tablo 15.1. İstihdam ve Çalışma Hayatında Gelişmeler ve Hedefler

	2006	2012	2013	2018
İşsizlik Oranı	10,2	9,2	9,2	7,2
İşgücüne Katılma oranı	46,3	50,0	51,1	53,8
İstihdam Oranı	41,5	45,4	46,4	49,9
Kadın İşgücüne Katılma Oranı	23,6	29,5	30,9	34,9
Gençlerde İşsizlik Oranı	19,1	17,5	16,5	13,0
Ücretli İstihdam Oranı	58,9	63,0	64,0	70,0
Kayıt Dışı İstihdam Oranı	47,0	39,0	37,5	30,0
Lise ve Üstü Eğitimli İlgili İşgücü İçerisindeki Payı	35,2	38,5	39,2	42,0
Uzun Süreli İşsizlerin Toplam İşsizler İçerisindeki Payı	35,8	24,8	24,0	18,0
İŞKUR'a Kayıtlı İşsizlerin İşe Yerleştirilme Oran	12,3	23,5	35,0	50,0

Kaynak: İŞKUR Kayıtları

Türkiye’de yoksul kesimlerle zengin kesimler arasındaki aşırı gelir farkı alınmaya çalışılan tedbirlere rağmen kapatılamamaktadır. Tablo 15.2 bu durumu açıkça göstermektedir. Ülkemizde en zengin kesim toplam gelirin %45,2’sini alırken en yoksul %20’lik kesim toplam gelirin ancak %6,5’ini alabilmektedir. Bununla birlikte yeterli olmasa da sosyal yardım harcamalarında geçmiş yıllara göre önemli artışlar sağlanmıştır. 2006 yılında toplam kamu sosyal yardım harcamalarının GSYH’ya oranı yüzde 0,86 iken, bu oran 2011 yılında yüzde 1,18’e yükselmiştir (Anonim, 2013a).

Tablo 15.2. Gelir Gruplarının Toplam Gelirden Aldıkları Paylar

	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Birinci Yüzde 20 (En Yoksul)	5,8	6,4	6,4	6,2	6,5	6,5
İkinci Yüzde 20	10,5	10,9	10,9	10,7	11,1	11,0
Üçüncü Yüzde 20	15,2	15,4	15,4	15,3	15,6	15,5
Dördüncü Yüzde 20	22,1	21,8	22,0	21,9	21,9	21,9
Beşinci Yüzde 20 (En Zengin)	46,5	45,5	45,3	46,0	44,9	45,2
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gini Katsayısı	0,40	0,39	0,39	0,39	0,38	0,38

Kaynak: TÜİK Kayıtları (2012)

14.2. Malatya’da İstihdam, İşgücü ve İşsizlik

İş-Kur kayıtlarına göre Aralık 2012 tarihi itibarıyla Malatya’da 26.960 kayıtlı işsiz vardır. Bu rakamlar 2007 yılında 10.200, 2008 yılında 15.169, 2009 yılında 25.125, 2010’da 21.487 kişidir. Üç yıl üst üste %50’nin üzerinde artan işsiz sayısı 2010 yılından itibaren inişe geçmiştir (Anonim, 2012).

İlimizdeki işsizlik sorununun çözülmesinde işadamlarına daha fazla sorumluluk düşmektedir. İlimizde istihdamdaki büyüme oranı genel ekonomik büyümenin oldukça gerisinde seyretmektedir. Ekonomideki iyileşme aynı oranda istihdama yansımamaktadır. Yine ilimiz sanayisinin Türkiye ekonomisindeki payı, istihdamdaki payın çok üzerindedir.

Tüm bunlar elde edilen kâr artışının istihdam artışına yol açmadığı, işletmelerin elde ettiği büyümeyi işçi artışıyla sağlama yerine çalışma saatlerini artırarak sağlama eğiliminde olduklarına işaret etmektedir.

İlimizdeki toplam 6.468 civarındaki işletmenin yaklaşık yarısı sadece bir kişiyle çalıştırılmaktadır. 250'den fazla eleman çalıştıran işletme sayısı ise sadece 16'dır. Bu rakamlar, Malatya'nın istihdam sağlama kapasitesinin istenilen seviyede olmadığına işaret etmektedir

14.3. Arguvan'da İşsizlik

Arguvan'daki işsiz sayısı diğer ilçelerle karşılaştırmalı olarak Tablo 15.3'de verilmiştir. Bu tabloya göre Arguvan, Kale ve Doğanyol'dan sonra en az işsize sahip ilçe konumundadır.

Tablo 15.3. İlçelerin İşsizlik Durumu

İlçeler	İşsiz Sayısı
Akçadağ	3167
Arapgir	917
Arguvan	476
Doğanyol	170
Kale	201
Pütürge	795
Battalgazi	3.279
Darende	1.921
Kuluncak	688
Doğanşehir	3.205
Yazıhan	1.808
Hekimhan	3.125
Yeşilyurt	2.176
Merkez	10.879
Toplam	26.960

Kaynak: İş-Kur Kayıtları, 2012

15. ARGUVAN DURUM ANALİZİ ve GELİŞİM YOL HARİTASI

Başardıklarımız

- Türkü Festivalinin Uluslararası boyuta taşınması
- Su ürünleri üretiminde yakalanan düzey
- Küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinde yakalanan düzey
- Hububat üretiminde ulaşılan düzey
- Kavun üretiminde ulaşılan düzey
- Dut ve dut pekmezi üretiminde yakalanan düzey
- Eğitimde birleştirilmiş sınıf uygulamasının sona erdirilmesi
- Bal üretimi ve kalitesinde yakalanan düzey

Güçlü Yanlarımız

- Kendine has bir kültür ve kimliğinin olması
- Türkü diyarı olması ve Arguvan ağzı
- Toplumsal barışa ve sağlam bir sosyal dokuya sahip olması
- Bilinirliği yüksek bir ilçe olması
- Değişime ve yeniliğe açık olması
- Eğitim düzeyinin yüksek olması
- Arguvan dışından çok sayıda sivil toplum kuruluşuna sahip olması

Zayıf Yanlarımız / Sorunlarımız

- Tarımsal sulama imkânlarının yetersiz olması ve su kaynaklarının değerlendirilememesi
- İlçeye Güzel Sanatlar lisesinin kazandırılmaması (Türkiye’de 53 tane var)
- Arguvan’ın II. derecen heyelan bölgesi olması
- Negatif göçün önlenememesi
- Yoncalı Barajının bir türlü bitirilememesi
- Arguvan ile komşu ilçeler arası ulaşımında yaşanan zorluklar
- Sosyoekonomik gelişmişliğin düşük olması
- Sanayinin gelişmemiş olması
- Eğitim ve sağlık alanında yaşanan sorunlar
- Devlet Hastanesi ve Adliye Sarayının olmayışı

- Soğuk hava depolarının olmayışı
- İleri düzey tarımsal üretim tekniklerinin geliştirilememesi
- Çiftçi örgütlenmesinin yeterli düzeye çıkarılamaması
- Köylerin alt yapı sorunları
- Sulama sistemleri altyapısının modernizasyon ihtiyacı
- Meraların yeterince korunamaması
- Yeterli düzeyde konut üretilmemesi,
- Arguvan Türkülerinin geleceğe taşınmak üzere kayıt altına alınamaması
- Abdal Musa Kültür Merkezi (Cem Evi) Projesinin tamamlanamaması
- Gençler, kadınlar ve yaşlılara yönelik projelerin eksikliği
- Devlet toplum işbirliğinin zayıflığı
- Sosyal ve kültürel faaliyet alanlarının yetersizliği
- Taşınmalı eğitim oranının yüksek olması
- Kentsel alt yapının yetersiz olması
- Tarımsal yayım faaliyetlerinin zayıflığı

Fırsatlar

- Malatya'nın büyükşehir olmasının getireceği imkânlar
- Malatya'nın ülkede cazibe merkezi olarak belirlenen 12 ilden biri olması
- Teşvik uygulamalarının Malatya'ya sağladığı avantajlar
- AB üyelik süreci ve AB fonlarından kaynaklanan fırsatlar
- Arguvan'ın musiki potansiyelinden kaynaklanan fırsatlar

Risk ve Tehditler

- İlçenin ikinci dereceden heyelan bölgesi olmasından kaynaklanan riskler
- Negatif göçün devam ediyor olmasından kaynaklanan riskler
- İlçe statüsünü kaybetme riski
- Nüfusun yaşlanma eğiliminin yüksek olmasından kaynaklanan riskler
- İşsizlik ve yoksulluktan kaynaklanan riskler

16. ARGUVAN İÇİN STRATEJİK SEKTÖRLER

İllerin ya da ilçelerin gelişme potansiyeli taşıdığı her alanda gelişmesi pek mümkün değildir. Bu yüzden Arguvan için ekonomik gelişimi sürükleyici bir sektörün ana gelişme eksenini belirlemesi, diğer sektörlerin de bu ana eksen etrafında konumlandırılması gerekir. Bu sektör, Arguvan ekonomisinin bel kemiğini oluşturan tarım ve hayvancılık olabileceği gibi potansiyel vadeden kültür ve turizm gibi alanlardan biri de olabilir.

Bir bölge için ana gelişme eksenini oluşturacak öncü sektör ile diğer ilgili sektörleri belirlemek için aşağıdaki ölçütleri göz önüne almak gerekecektir (Koçer, 2007).

1. Bölge için gelişme potansiyeli taşıması
2. Yeterli istihdam alanı oluşturması
3. Hem küçük, hem de büyük sermayeli yatırımlara açık olması
4. Geleceğin sektörleri arasında olması
5. Var olan insan gücü niteliklerine ve altyapısına dayanıyor olması
6. Yüksek katma değer sağlaması
7. Doğal yapıya uygun bir çevre kullanımı gerektirmesi
8. Sürdürülebilir bir gelişme sağlayabilmesi
9. Ulusal destek planları içinde yer alma şansının yüksek olması
10. Mevcut imkânlar üzerinden hızlı örgütlenebilir ve hızlı sonuç üretilebilir olması
11. Tarım istihdamından uzaklaştırılacak kitleye de iş alanları yaratacak olması
12. Dünyadaki gelişme eğiliminin desteklediği bir sektör olması

Türkiye’de son yıllarda tarım sektörünün gerek toplam katma değer ve gerekse istihdam içindeki payı hızla azalmaktadır. Türkiye’de büyümenin sektörel yapısına bakıldığında, en büyük katkının sanayi sektöründen geldiği görülmektedir. 2001–2005 döneminde tarım sektörü büyümesi yıllık ortalama yüzde 1,1 olurken sanayi ve hizmetler sektörleri sırasıyla yüzde 5,1 ve 4,3 oranında büyümüştür. Tarımsal istihdamın toplam istihdam içerisindeki payı ise 2000 yılındaki yüzde 36 seviyesinden 2005 yılında yüzde 29,5 seviyesine inmiştir (Anonim, 2008a).

Bu gelişmeler sonucunda, tarım sektörünün toplam katma değer (GSYİH) içindeki payı da azalmaya devam etmiş ve 2000 yılında yüzde 14,1 seviyesinden 2005 yılında yüzde 10,3, 2006 yılında ise yüzde 9,4 düzeyine gerilemiştir. Oysa aynı dönemde hizmetler sektörünün payı yüzde 62,6’dan yüzde 64,4’e, sanayi sektörünün payı ise yüzde 23,3’ten yüzde 25,4 seviyesine ulaşmıştır (Anonim, 2008a).

Bu gelişmeler sonucunda, tarım sektörünün toplam katma değer (GSYİH) içindeki payı da azalmaya devam etmiş ve 2000 yılında yüzde 14,1 seviyesinden 2005 yılında yüzde 10,3, 2006 yılında ise yüzde 9,4 düzeyine gerilemiştir. Oysa aynı dönemde hizmetler sektörünün payı yüzde 62,6'dan yüzde 64,4'e, sanayi sektörünün payı ise yüzde 23,3'ten yüzde 25,4 seviyesine ulaşmıştır (Anonim, 2008a).

Yukarıda bahse konu olan trend onuncu beş yıllık plana da yansımıştır. Bu durum, tarımın ülke ekonomisine sağladığı katkı ve ürettiği katma değer azalmaya devam edeceği anlamına gelmektedir. Bu yüzden hızlı gelişme ihtiyacı ile yüz yüze olan Arguvan gibi yerleşim merkezlerinin tarımın yanı sıra kültür, turizm, sanayi vb alanlara ağırlık vermesi daha anlamlı olacaktır.

Bu yüzden yapılan çalışmada yukarıdaki değerlendirmeler de göz önüne alınarak Arguvan için ana gelişme alanları ve öncü sektörler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

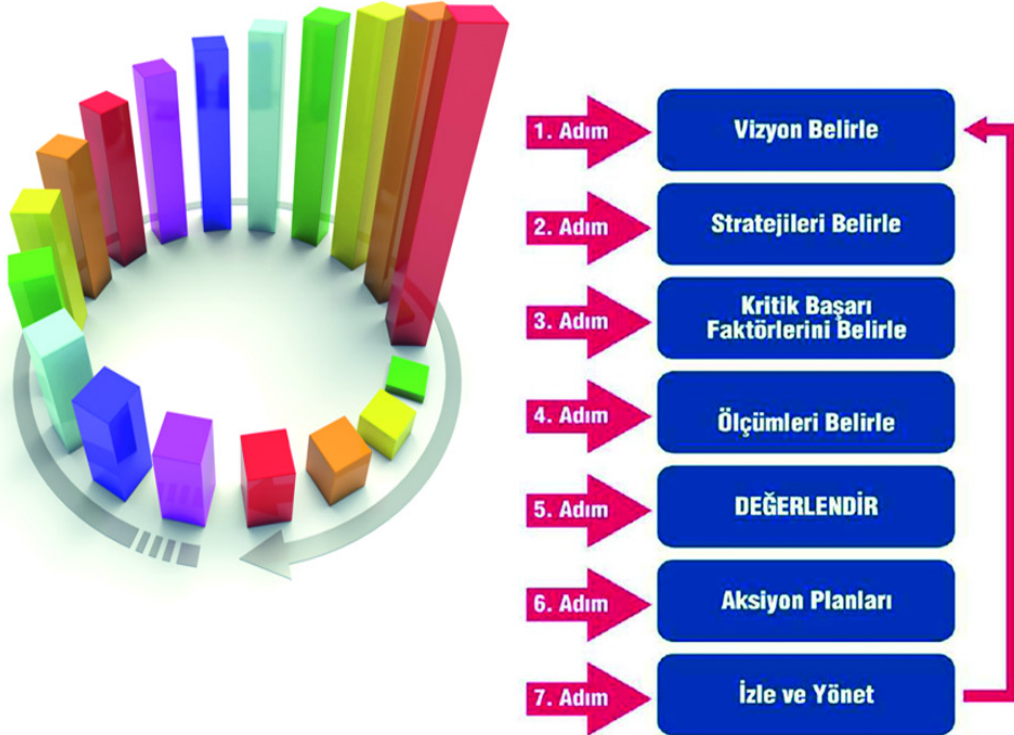
1. Tarım ve hayvancılık (Sulama sorunu çözülürse)
2. Kültür ve turizm (Arguvan Türküleri vb.)
3. Sanayi (Tarımsal sanayi ve madencilik)

17. ARGUVAN İLÇESİ İÇİN STRATEJİK AMAÇLAR

İlçenin mevcut imkânları, potansiyeli, sorunları, güçlü yanları, zayıf yanları ve fırsat olarak değerlendirilebilecek unsurları dikkate alındığında ilçe için stratejik amaçlar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

1. Sulama imkânlarını iyileştirmek ve sulanabilir tarım arazisi oranını arttırmak
2. Heyelan riskini ve tehdidini dikkate alarak ilçe merkezi yerleşkesine yeniden karar vermek
3. Küçükbaş hayvancılığı geliştirmek ve katma değerini artırmak
4. Su ürünleri üretimini geliştirmek ve ilgili alanda sanayi yatırımları yapmak
5. Yoksulluk ve işsizlik sorununu çözmek, negatif göçü durdurmak
6. İlçe ile il merkezi, komşu ilçeler ve köyler arasındaki erişilebilirlik sorunlarını çözmek
7. Eğitim ve sağlık alanında yaşanan sorunları çözmek
8. Uluslararası Türkü Festivalini daha katılımcı ve kapsayıcı bir yapıya kavuşturmak
9. İlçeye sanat alanında "Güzel Sanatlar Lisesi", "Kültür ve Sanat Merkezi" vb kurumlar kazandırmak
10. Çiftçi örgütlenme düzeyini arttırmak (Kooperatiflerin oluşturulması)
11. Konut üretim projeleri geliştirmek
12. İlçede kesimler ve kurumlar arası işbirliği ve yönetim uygulamalarını artırmak

18. ARGUVAN İÇİN KENTSEL GELİŞİM YOL HARITASI

Bu konuda sorulması gereken ilk soru “planlı ve sürdürülebilir bir kentsel gelişimi nasıl sağlayabiliriz?” sorusu olmalıdır. İkinci aşamada ise “nereden başlamalı?”, “ne yapmalı?” ve “nasıl yapmalı?” soruları önemli hale gelecektir. Bu sorulara cevap olabilecek bazı öneriler aşağıya alınmıştır.

1. Öncelikle ilçe ile ilgili temel göstergeler belirlenerek bir durum tespiti ve analizi yapılmalıdır.
2. İlçeyi farklı kılan unsurlar ve kimlik özellikleri tespit edilmelidir.
3. Bir “İlçe Vizyonu” belirlenmelidir (Raporda önerilen vizyon aynen alınabilir ya da değiştirilebilir).
4. Hiçbir kişisel ve siyasi çıkar gözetmeden ilçe merkezinin yeri yeniden belirlenmelidir. Yer tespiti, mutlaka tarafsız, bilimsel ilkelerden hareketle, gerekli bütün araştırmalar yapıldıktan sonra ve katılımcı bir yaklaşımla yapılmalıdır. Bu durum Arguvan’ın geleceği açısından hayati önem arz etmektedir.
5. Kapsamlı bir “İlçe Gelişim Planı” hazırlanmalı, bu plan çerçevesinde ilçenin gelişimi için stratejik amaçlar, genel hedefler, önemli projeler vs. ortaya konulmalıdır.
6. Kamu, özel sektör ve STK’ların da katılımıyla ilçenin “Kentsel Gelişim Stratejik Planı” hazırlanmalıdır.
7. 1/100.000’lik “TRB1 Bölge Planı”, 1/25.000’lik “Malatya Çevre Düzeni Planı” ve yeni çıkan 6360 sayılı Büyükşehir Belediyeleri yasasına uygun olarak ilçenin ileriye dönük konut, sanayi, tarım, turizm, sağlık, eğitim, ulaşım vb. alanlar belirlenmelidir.
8. Bölge ve il çevre düzeni planından sonra bu planlarla uyumlu olarak arazilerin imar durumu, bölge tipleri, yapı yoğunluğu, ulaşım hatları, park alanları vb. göstermek ve uygulama imar planlarının hazırlanmasına esas olmak üzere 1/2.000 ya da 1/5.000 ölçekli “İmar Ana Planı” (İmar Master Planı) hazırlanmalıdır. Daha sonra ise kullanılacak alanla ilgili daha çok ayrıntı veren 1/1.000 ölçekli “Uygulama İmar Planları” hazırlanmalıdır. Gerek ilimizde gerekse ilçelerimizde yıllardır bu aşamadan önceki planlar olmadığı için uygulama imar planları maalesef “parça bütün ilişkisinden” bağımsız bir şekilde uygulanmıştır. Bu ise ilin plansız bir şekilde gelişmesine yol açmaktadır.
9. Bu çalışmalar kapsamında ilçenin gelişim eksenleri, stratejik sektörleri ve rekabet üstünlüğü olan alanlar belirlenmelidir.
10. Belirlenen vizyon ve hazırlanan plan çerçevesinde her kurumun görev ve sorumluluk alanları açıkça ortaya konulmalıdır.
11. İlçenin gelişiminde etkili olan bütün kurumlar için performans kriterleri tespit edilmelidir.
12. İlçede yetenekli, nitelik sahibi, sosyal zekâ ve iletişim becerisi açısından gelişmiş kadroların yetiştirilmesi için mekanizmalar oluşturulmalı ve bu konuda STK’ların daha aktif olması sağlanmalıdır.
13. Türkiye ve Dünyadaki gelişmeler takip edilmeli, kentsel ekonomiler ve yerel kalkınma alanında yaşanan değişimler iyi okunmalı ve geleceğe yönelik projeksiyonlar buna göre belirlenmelidir.
14. Türkiye’nin 2023 yılında en büyük on ekonomiden biri olma ulusal hedefiyle uyumlu yerel hedefler belirlenmelidir.
15. Bu çalışmaların tamamına, ilgili bütün paydaşların katılımı sağlanmalı, özellikle kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları arasında yoğun işbirliği oluşturulmalıdır.
16. İlçedeki bütün kurumların planlı bir çalışma sistemi benimsemesi sağlanmalı, özellikle her kurumun yılın başında çalışma programını, yılın sonunda ise faaliyet raporunu kamuoyuna açıklaması sağlanmalıdır.
17. Bütün bu süreçleri takip etmek ve kurumlar arası eşgüdümü sağlamak üzere mümkün mertebe herkesi temsil edecek bağımsız bir kurum ya da bir platform oluşturulmalıdır.

19. ARGUVAN İÇİN VİZYON ÖNERİSİ

Bölgede ve ülkede “Türkü Diyarı” olarak tanınan; bölgenin en büyük su ürünleri üreticisi olmaya aday, kültür ve turizmde iddialı bir Arguvan.

20. ARGUVAN İÇİN PROJE ÖNERİLERİ

İlçenin sorunları, güçlü ve zayıf yanları, fırsat olarak değerlendirilecek unsurları, stratejik sektörler ve stratejik amaçları dikkate alındığında Arguvan için kısa, orta ve uzun vadede gündeme alınacak projelerden bazıları aşağıya alınmıştır.

1. Tarımsal Sulamayı Geliştirme ve Artırma Projesi
2. Arguvan Türküleri Kayıt ve Tescil Projesi
3. Su Kaynakları Geliştirme ve Değerlendirme Projeleri
4. Kafes Balıkçılığı Gelişim Projesi
5. Tarımsal Sanayi Gelişim Projesi
6. Güzel Sanatlar Lisesi ve Kültür Merkezi Projesi
7. Kentsel Altyapı Gelişim Projesi
8. Kavunculuk Gelişim Projesi (Modern üretim ve depolama)
9. Yem Bitkileri ve Yem Sanayi Gelişim Projesi
10. Sosyal Yaşam Merkezi Projesi
11. Bademcilik Gelişim ve Üretim Projesi
12. Hindi Gelişim ve Üretim Projesi
13. Karakaya Barajından Sulama Suyu Pompaj Projesi
14. Özel Avcılık Gelişim Projesi
15. Anaç Arı Üretim Projesi
16. Minimum Toprak İşleme ve Tarım Projesi
17. İlçe – Köy Arası Ulaşım İmkânlarının Geliştirme Projesi
18. Konut Üretim Projeleri
19. Soğuk Hava Deposu Projeleri
20. Süt Toplama ve İşleme Merkezleri

21. SONUÇ VE ÖNERİLER

1. Arguvan için yapılacakların başında rapor içinde belirlenen ilçe vizyonunu daha da geliştirerek bu vizyona uygun stratejik amaçlar ve hedefler belirlemek ve bu hedeflere ulaşılabilmesi için yapılması gerekenleri planlanmak gelmelidir. İlçenin bir gelişim ve çevre düzeni planı olmalı, bu plan sürekli zenginleştirilmeli, geliştirilmeli ve revize edilmelidir.
2. İlçenin stratejik unsurlarını, güçlü yanlarını ve ilçeyi diğer ilçelerden farklı kılan kimlik unsurlarını öne çıkaran bir tanıtım stratejisi hazırlanmalı ve her ortam ve fırsat değerlendirilerek ilçenin tanıtımı yapılmalıdır. Bu tanıtım stratejisi musiki, balıkçılık, kavun ve arpa üretimi ile küçükbaş hayvan yetiştiriciliği üzerine gibi alanlar üzerine bina edilmelidir.
3. İlçe son 30 yıl içinde nüfusunun yarısından fazlasını kaybetmiştir. Nüfus kaybı hâlâ devam etmektedir. Sürekli nüfus kaybeden bir kentsel alanı geliştirmek mümkün değildir. Bu yüzden bir an önce yaşanan bu göçü durduracak tedbirler alınmalıdır.
4. Kırdan kente göçü tetikleyen temel faktörler arasında yer alan kırsal alandaki ulaşım altyapısı yetersizliği giderilmeli, ilçeyi köy/beldelere bağlayan yollar geliştirilmelidir.
5. 2003 yılından beri düzenlenen Uluslar arası Türkü Festivali daha kapsamlı ve kuşatıcı bir yapıya kavuşturulmalı ve bu organizasyon ilçe tanıtım stratejisinin önemli ayaklarından biri haline getirilmelidir. Bu festivale ilçenin il içi, il dışı ve yurt dışı insan kaynağının katılımı özellikle sağlanmalıdır.
6. İlçenin yerel fikri hayatının canlı tutulması, çeşitliliğe, sorgulamaya ve tartışmaya açık toplumsal özelliğinin korunması ve geliştirilmesi için fikir kulüpleri, kültür merkezleri ve kültür-sanat ağırlıklı STK'lar yaygınlaşmalı ve desteklenmelidir. Ayrıca eğitsel, bilimsel ve kültürel seminer, konferans ve panel organizasyonları artırılmalıdır.
7. Kentsel dönüşüm yaklaşımı çerçevesinde yeni imar alanları açılmalı, kentsel altyapı tamamlanmalı ve özellikle kadın, genç, engelli ve yoksul vatandaşların kolaylıkla istifade edebilecekleri yeni sosyal yaşam alanları oluşturulmalıdır. Bu çalışmalar çerçevesinde bilimsel incelemeler ve geniş katılımlı istişareler sonucuna bağlı olarak gerekiyorsa ilçe merkezinin yeri değiştirilmelidir.
8. İlçenin kanalizasyon hizmet sunumu iyileştirilmeli, katı atık depolamada düzenli depolamaya geçilmelidir.
9. “Herkes için kent” yaklaşımı esas alınarak kentsel hizmetlere engelli, yaşlı ve hareket kısıtlılığı olan herkesin erişebilmesi sağlanmalı, yeni yapılacak planlama ve kentsel tasarımlarda toplumun dezavantajlı kesimleri dikkate alınmalıdır.
10. İlçenin eğitim düzeyinin yükseltilmesi için okuryazar olmayan nüfus minimize edilmeli, eğitim kurumlarının teknik, fiziki ve entelektüel kapasiteleri iyileştirilmelidir.

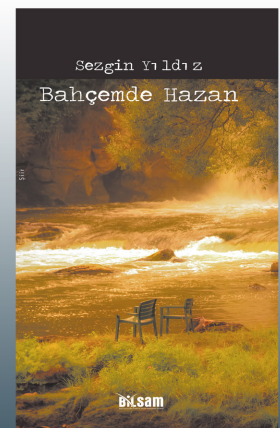
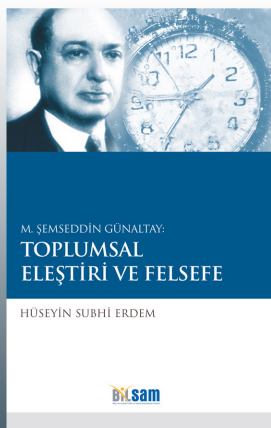
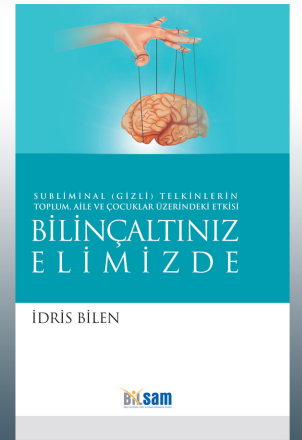
11. Gençlerin kentsel yaşama ve karar alma süreçlerine katılımı için etkin bir program uygulanmalıdır. Bu konuda ilgili bütün tarafların katılımıyla bir “Gençlik Gelişim Stratejisi” hazırlanmalı ve bu çerçevede kısa, orta ve uzun vadede yapılacaklar ortaya konulmalıdır.
12. Arguvan ilçe kültürünün araştırılması, geliştirilmesi, kültürel ve sanatsal etkinliklerin desteklenmesi, katılımcılığın artırılması ve kentlilik ortak bilincinin geliştirilmesi için plan ve projeksiyonlar hazırlanmalıdır.
13. İlçenin kültürel geleceğini kurgularken, kültür insanlarının görüş ve önerileri alınmalı, resmi ve gayri resmi platformlar oluşturulmalı ve bu etkinlikler yolu ile ilçenin kültür iklimine olumlu katkı sağlanmalıdır. Bu uygulama farklı toplumsal kesimlerin aynı iklimde buluşmalarını da sağlayacaktır. “Arguvan Platformu” adıyla aylık periyotlarla gerçekleştirilecek bir toplantı, bundan sonra nelerin yapılması gerektiğinin ortaya çıkması açısından anlamlı bir başlangıç olacaktır.
14. Kültür insanlarının, kültürel faaliyetlerini (kitap, dergi vs.) geliştirmeleri ve yeni kültür insanlarının yetişmesi için özendirici çalışmalar yapılmalıdır. Bu çerçevede sergiler düzenlenmeli, kitap fuarı açılmalı, belirli gün ve haftalar tertiplenmelidir.
15. İstihdamın artırılması için iş gücünün niteliğini geliştirici eğitim programları artırılmalı, girişimcilik kültürü geliştirilmeli ve yeni istihdam alanları oluşturulmalıdır.
16. İlçede kişi başına düşen GSYİH değerinin, en azından Türkiye ortalamasını yakalayabilmesi için ilçenin iç dinamikleri harekete geçirilmeli, daha yüksek bir yıllık büyüme hedeflenmeli, bunun gerçekleşebilmesi için planlar hazırlanmalıdır.
17. Tarımda verimliliğin artırılması için, AR-GE, eğitim ve yayım faaliyetleri artırılmalı, modern sulama sistemlerinin kullanımı yaygınlaştırılmalı, kümelenme çalışmaları özendirilmeli, çayır ve meraların ıslahı sağlanmalı, hayvancılıkta yüksek verime sahip tür, ırk ve çeşitlerin yetiştiriciliği teşvik edilmelidir.
18. Tarımda ürün değerinin artırılması için markalaşma çalışmaları teşvik edilmeli, organik tarım, iyi tarım ve örtü altı tarım uygulamaları yaygınlaştırılmalı, modern işleme, depolama ve nakliye yöntemleri geliştirilmelidir.
19. Son yıllarda sağlıklı ve natürel gıdalara olan talebin hızla arttığı dikkate alınarak ekolojik hayatta uyumlu organik tarım ve iyi tarım uygulamaları teşvik edilmelidir.
20. Kavun, arpa, balık ve küçükbaş hayvan yetiştiricilerine yönelik eğitim-yayım çalışmaları artırılmalı, bu ürünlerde katma değer in yükseltilmesi için çalışmalar yapılmalıdır.
21. Arguvan’da tarımsal üretimi kısıtlayan en önemli faktör su sorunudur. Bu açıdan DSİ ve İl Özel İdare Genel Sekreterliği ile işbirliği yapılarak; sulama suyu yeterli hale getirilmelidir.
22. Kalıcı ve sürekli başarı için ortaklaşa üretim ve paylaşım modelleri teşvik edilmeli, kooperatifçilik, makine müteahhitliği ve makine ringleri gibi makine ortak kullanım modelleri özendirilmelidir.

23. İlçenin gelişimine yönelik belirlenecek projeksiyonlarda ulusal onuncu beş yıllık kalkınma planı, ulusal kırsal kalkınma planı, FKA Bölge Planı gibi üst planlar dikkate alınmalıdır.
24. Arguvan tarihinde önemli yeri olduğu bilinen ipek kozacılığı çalışmalarına destek verilmeli, bu çerçevede dut yetiştiriciliği geliştirilmeli ve önemli bir katma değere sahip olan ipek üretiminin yapılabilmesi için gerekli girişimler bir an önce başlatılmalıdır.
25. Özellikle inanç turizminin artan önemi dikkate alınarak Arguvan ve yakın bölgelerdeki yatır, kümbet vb. unsurların ziyareti kolaylaştırılmalıdır. Bu çerçevede belirli güzergâhları içeren tur organizasyonlarının düzenlenmesi ve bunların pazarlanması için gerekli çalışmalar yapılmalıdır.
26. Bilgi çağında yaşıyor olmamız dikkate alınarak Arguvan ile ilgili internet siteleri içerik, grafik ve görsel tasarım açısından zenginleştirilmelidir.
27. 1995 yılında temeli atılan ve toplam 13.000 hektarlık alanı sulayacak olan Yoncalı Barajı bir an önce bitirilerek hizmete açılmalıdır.
28. Meyve ve sebze üretimi konusunda kooperatifleşmeye gidilmeli, üretim ve pazarlama zinciri kurulmalıdır.
29. AB Programları ve SODES gibi iç ve dış proje kaynaklarından azami düzeyde istifadeyi sağlayacak Ar-Ge ve proje birimleri oluşturulmalıdır.
30. İlçede bir an önce yörenin sanatsal birikimini yeni kuşaklara aktaracak musiki ağırlıklı bir güzel sanatlar lisesi kurulmalıdır.
31. Halk eğitim kurumları eliyle yörenin müzik enstrümanlarının yapımı ve kullanımına ilişkin yaygın eğitim programları düzenlenmelidir. Deneyimli yöresel sanatçıların birikimleri yeni kuşaklara aktarılmalı, bu birikimlerin derlendiği kitaplar basılmalı ve sanat dünyasıyla paylaşılmalıdır.
32. İlçede halkın kültürel, sanatsal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak etkinliklerin gerçekleştirileceği mekânlar oluşturulmalıdır. Diğer taraftan ilçenin sanatsal ve kültürel birikimini koruyacak, geliştirecek ve ileriye taşıyacak projeler geliştirilmelidir.
33. Yapılan istatistiklere göre ülkemiz topraklarının %92'si, nüfusumuzun % 95'i, sanayi tesislerinin kurulduğu yerlerin % 92'si, barajlarımızın büyük bölümü çeşitli derecelerde deprem görülebilecek araziler üzerinde yer almaktadır. Bu nedenle ilçe, il, bölge ve ülke olarak her düzlemde deprem riskine karşı gerekli tedbirler alınmalıdır.

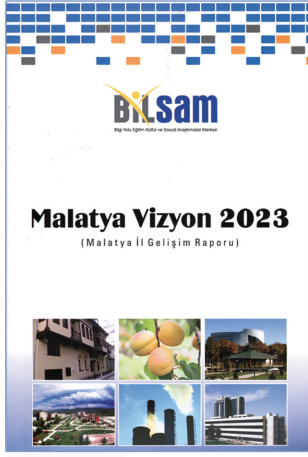
KAYNAKLAR

1. Altuntaş, A., 2008. I. Ulusal Arguvan Sempozyumu, 12 Ekim 2008, Kayhan Matbaacılık.
2. Anonim, 2004. İlçelerin Sosyoekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırması. DPT, Ankara.
3. Anonim, 2008a. Dokuzuncu 5 Yıllık Kalkınma Planı (2007-2013) 2008 Yılı Programı DPT Matbaası, Ankara.
4. Anonim, 2008b. Bütünleşik Kentsel Gelişme Stratejisi ve Eylem Planı, KENTGES.
5. Anonim, 2008c. Elazığ ve Malatya İl Çevre ve Orman Müdürlükleri.
6. Anonim, 2008d. Malatya Ağaçlandırma Seferberliği Eylem Planı 2008-2012—T.C Malatya Valiliği İl Çevre Ve Orman Müdürlüğü.
7. Anonim, 2009. Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) 2009 Nüfus Sayımı
8. Anonim, 2010. Karayolları Genel Müdürlüğü Kayıtları, Ankara.
9. Anonim, 2011a. Türkiye Çevre Durum Raporu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Yay.
10. Anonim, 2011b. Malatya Çevre Durum Raporu İl Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü.
11. Anonim, 2012a. İş-Kur Malatya İl Müdürlüğü Kayıtları
12. Anonim, 2012b. Malatya Tarım İl Müdürlüğü Kayıtları
13. Anonim, 2012c. İl Planlama Müdürlüğü Kayıtları
14. Anonim, 2013a. Onuncu 5 Yıllık Kalkınma Planı (2014-2018). Kalkınma Bakanlığı, Ankara.
15. Anonim, 2013b. TRB1 Bölge Raporu, 2014-2023 (Taslak), FKA, Malatya
16. Anonim, 2013c. MTA Orta Anadolu 4. Bölge Müdürlüğü. Malatya
17. Anonim, 2013d. Arguvan Kaymakamlığı Kayıtları
18. BİLSAM, 2009. Malatya Kayısı Raporu.
19. BİLSAM, 2011. Malatya Vizyon 2023 (İl Gelişim Raporu).
20. BİLSAM, 2013. Malatya Eğitim Raporu. BİLSAM Yayınları, Malatya
21. Doğan, H. H., 2008. I. Ulusal Arguvan Sempozyumu, 12 Ekim 2008, Kayhan Matbaacılık.
22. Doğan, H. H., 2009. II. Ulusal Arguvan Sempozyumu, 31 Ekim-1 Kasım 2009. Arguvanlılar Kültür ve Dayanışma Derneği, Arguvan ve Köyleri Eğitim Kültür Vakfı, Ankara
23. Koçer, A. T., 2007. Malatya Bölgesel Orta Merkez (BOM) Gelişim Planı Çerçeve Çalışması.
24. KUDEB, 2012. Malatya Kent Rehberi, Malatya Valiliği ve KUDEB, Malatya.
25. MEM İstatistik Şubesi Kayıtları, 2012
26. Sümer, G. Ç., Özcan, A., 2011. Türkiye'de Kalkınma Öncelikli Yörelere Politikası ve Kentleşme Üzerine Etkileri, 1. Uluslararası Bölgesel Kalkınma Konferansı Bildirileri 22-23 Eylül 2011 FKA- 2011 Malatya
27. TÜİK, 2009 Kayıtları
28. TÜİK ve MEM 2011 Kayıtları
29. TÜİK, 2012 Kayıtları
30. URAK, 2009. URAK, 2009. İllerarası Rekabetçilik Endeksi 2008-2009, İstanbul.
31. Yalçın, A., 2009. II. Ulusal Arguvan Sempozyumu, 31 Ekim-1 Kasım 2009. Arguvanlılar Kültür ve Dayanışma Derneği, Arguvan ve Köyleri Eğitim Kültür Vakfı, Ankara
32. Yılmaz, B., 2011. III. Ulusal Arguvan Sempozyumu, 6 Mart 2011. Ankara Arguvanlılar Kültür ve Dayanışma Derneği, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara.

KÜLTÜR YAYINLARI

ARAŞTIRMA RAPORLARI

NOTLAR

[illegible]

insan

bilgi

farkındalık

K. Hüseyinbey Mah. Azizler 1. Sokak No. 4 İstanbulluoğlu Konağı MALATYA
Telefon: 0422 323 69 80 / 0507 748 06 43 Faks: 0422 323 36 33
Web: www.bilsam.org; E-mail: bilgi@bilsam.org